

ऋषट अभिलेख

ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समिति

रूपट अमिलेख

ऋषट अडललेख

(ऋषट पुरस्कार, सैनधवज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार तथा
यज्ञविक्रम शिखा सम्मान : अद्यावधिक अभिलेख- २०ॡ०)

प्रस्तुति
प्रा.केशव सुवेदी

प्रकाशक
ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समिति
बानेश्वर, काठमाडौं

प्रकाशक : ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समिति
बानेश्वर, काठमाडौं
सेटिड : सुमन कार्की
कृतिमाला : १
पहिलो संस्करण : २०८० (२०२४)
© सुरक्षित, २०८० साल (२०२४)

प्रकाशकीय

हाम्रा बुबा यज्ञविक्रम राणाले आफ्ना प्रातःस्मरणीय पिता ऋषटबहादुर राणाले साहित्य सृजनामार्फत पुन्याउनुभएको विशिष्ट साहित्यिक योगदानलाई व्यवस्थित गर्दै नेपाली भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति एवम् शिक्षाक्षेत्रको संवर्धनमा समेत टेवा पुन्याउने उद्देश्यले २०३७ सालमा ऋषट पुरस्कार र २०३९ सालमा सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार स्थापना गरिबक्सेको थियो। बुबाको देहावसानपछि मुमा केशरकुमारी राणाले आफ्ना अग्रसरतामा २०७१ सालमा यज्ञविक्रम शिक्षा सम्मान/पुरस्कार स्थापना गरिबक्सेको थियो। मुमाको देहावसानपछि उपर्युक्त पुरस्कारहरूलाई एकीकरण र समायोजन गरी हाल ऋषट पुरस्कार, यज्ञ-केशर पुरस्कार र सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार कायम गरिएको छ।

ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिमा संलग्न रही यी पुरस्कारहरूलाई गरिमामय बनाउन एवम् संस्थागत गर्नमा योगदान पुन्याउनुहुने विशिष्ट स्रष्टाहरू महान् नाटककार बालकृष्ण सम, राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे, इतिहासकार सूर्यविक्रम ज्ञवाली, युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ, महासमालोचक प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी, समालोचक प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली, समालोचक प्रा.डा.दयाराम श्रेष्ठ, समालोचक सहप्रा.शरदचन्द्र शर्मा, भाषा-साहित्यसेवी सहप्रा.रमा शर्मा, कवि सहप्रा.प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ' लगायत अन्य लब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरूप्रति हृदयदेखि नै नमन गर्दछौं।

ऋषट पुरस्कार स्थापनाकालदेखि हालसम्म कार्यसमितिमा रही योगदान पुन्याउनुहुने पदाधिकारीहरू, विभिन्न समितिमा रहेर योगदान गर्ने व्यक्तित्वहरू, विभिन्न पुरस्कारबाट पुरस्कृत व्यक्तित्वहरू, विशेष सम्मानद्वारा

सम्मनित महानुभावहरूको नामावलीसहितको अभिलेखलाई अद्यावधिक गर्न अथक परिश्रम गर्नुहुने ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिका उपाध्यक्ष प्रा.केशव सुवेदी, ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिका सल्लाहकारहरू इन्दिरा प्रसाई र नरेन्द्रराज प्रसाई तथा अन्य पदाधिकारीहरू एवम् परिवारजनप्रति हार्दिक धन्यवादसहित कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं ।

अन्त्यमा, आगामी दिनमा ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिलाई थप ऊर्जाशील बनाउने कार्यमा यहाँहरू सबैको आशीर्वाद र पथप्रदर्शन प्राप्त भइरहने छु भन्ने अपेक्षा पनि गर्दछौं ।

अरुण राणा

अध्यक्ष

ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समिति

प्राक्कथन

सहायक रथी श्री यज्ञविक्रम राणा भाषा, साहित्य, कला, संस्कृतिलाई माया गर्ने शिक्षाप्रेमी व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो । उहाँले आफ्ना प्रातःस्मरणीय पिता ऋषटबहादुर राणाका सृजनात्मक व्यक्तित्व र योगदानबारे व्यवस्थित रूपमा अध्ययन-अनुसन्धान गराउनाका साथै नेपाली वाङ्मयको सेवा गर्ने पवित्र उद्देश्यले ऋषट पुरस्कारको स्थापना गर्नुभएको हो । ऋषट पुरस्कारसँगै उहाँले आफ्ना सासू-ससुराका स्मृतिमा पनि सैनध्वज-नन्दकुमारी शिक्षा पुरस्कार तथा विद्वद्वृत्ति/पुरस्कारको पनि स्थापना गर्नुभएको थियो । एक वर्षकै अन्तरालमा स्थापित यी दुवै पुरस्कारहरू उहाँका नितान्त वैयक्तिक-पारिवारिक आर्जनबाट व्यवस्थापन र सञ्चालन हुँदै आएका छन् । विभिन्न पुरस्कार/सम्मानको व्यवस्था गरी नेपाली भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति र शिक्षाक्षेत्रको संवर्धनमा सघाउ पुऱ्याउने जुन सङ्कल्प यज्ञविक्रम राणाले लिनुभएको थियो त्यसलाई साकार पार्नमा श्री घटराज भट्टराईको पनि त्यत्तिकै उत्प्रेरक भूमिका रहेको थियो र ऋषट पुरस्कारको स्थापनाकालदेखि बाँचुन्जेल उहाँले ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिको सदस्य सचिवको उत्तरदायित्व लिएर यज्ञविक्रम राणालाई ज्यादै नजिकबाट सघाउनुभएको थियो । यसै गरी उदारमना यज्ञविक्रम राणा र उहाँका परिवारजनका त्याग र समर्पणबाट स्थापित उपर्युक्त पुरस्कारहरूको व्यवस्थापन र तिनका प्रति नेपाली समाज र सृजना संसारको आदरभाव जागृत गर्दै संस्थागत प्रतिष्ठाको अभिवृद्धि गर्नमा सुरुदेखि नै समितिमा रहेर पुरस्कार संस्थापक यज्ञविक्रम राणालाई प्रोत्साहन र मार्गनिर्देशन गर्दै आजसम्मको पुग नपुग साढे चार दशक लामो गौरवपूर्ण इतिहास निर्माण गर्नमा इतिहासकार सूर्यविक्रम ज्ञवाली,

युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ, राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे, महासमालोचक प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी, समालोचक प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली, समालोचक प्रा.डा.दयाराम श्रेष्ठ, समालोचक सहप्रा. शरदचन्द्र शर्मा, साहित्यसेवी सहप्रा. रमा शर्मा, कवि सहप्रा.प्रयागराज 'वाशिष्ठ' लगायतका नेपाली भाषा-साहित्य जगत्का लब्ध प्रतिष्ठित सर्जक-साधकहरूको अविस्मरणीय भूमिका रहेको छ । यसै गरी समितिमा रहेर वा नरहेर पनि महान् नाटककार बालकृष्ण सम, साहित्यसेवी कमलमणि दीक्षित, भाषा-साहित्यका अध्येता प्रा.डा.चूडामणि बन्धु, भाषाशास्त्री प्रा.डा.वल्लभमणि दाहाल, वरिष्ठ साहित्यिक पत्रकार उत्तम कुँवर, समालोचक कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, कवि प्रा.दैवज्ञराज न्यौपाने, कवि/समालोचक घनश्याम कँडेल, समाजशास्त्री जनकलाल शर्मा, भाषाशास्त्री प्रा.बालकृष्ण पोखरेल, समालोचक प्रा.डा.केशवप्रसाद उपाध्याय, कवि/समालोचक मोहन हिमांशु थापा, अन्वेषक पूर्णप्रकाश नेपाल 'यात्री', वरिष्ठ आख्यानकार डा.ध्रुवचन्द्र गौतम, महाकवि प्रा.शिवगोपाल रिसाल, वरिष्ठ समालोचक प्रा.डा.ईश्वर बराल, साहित्यकार/सम्पादक विजय चालिसे लगायतका विशिष्ट स्रष्टा-साधकहरूबाट प्राप्त स्नेह, सद्भाव र आशीर्वादले पनि उपर्युक्त पुरस्कारहरू प्रतिष्ठित बन्न पुगेका हुन् । नेपाली वाङ्मय जगत्का यी धरोहरहरूका छहारीमा बसेर यज्ञविक्रम र केशरकुमारी राणा तथा उहाँका समस्त परिवारजनले सक्दो मलजल गर्दै आएका कारणले पनि जनस्तरमा स्थापित यी पुरस्कारहरू प्रतिष्ठित छन् र अब यिनको प्रतिष्ठालाई चिरजीवन प्रदान गर्ने गहन उत्तरदायित्व विशेषतः यज्ञ-केशरका छोरा-बुहारी श्री अरुण राणा र श्रीमती रेखा राणाका काँधमा आइपुगेको छ । अब उहाँहरूले यी पुरस्कारहरूलाई परम्परागत पैतृक दायित्वका रूपमा वहन गर्दै यिनलाई निरन्तरता प्रदान गर्नुहुने छ भन्ने विश्वास नेपाली साहित्यिक जगत्ले लिएको छ । यसै गरी २०८० सालमा नवगठित ऋपट पुरस्कार समिति तथा सल्लाहकारहरू पनि यज्ञ-केशरद्वारा सङ्कल्पित उक्त पुरस्कार र सम्मानहरूको गरिमालाई उत्तरोत्तर अभिवृद्धि गर्दै जाने महान् यज्ञकर्ममा उदात्त भावले निरन्तर समर्पित हुनुहुने छ भन्ने आशा र अपेक्षा गरिएको छ ।

अन्तमा, प्रस्तुत अभिलेख तयार पार्ने क्रममा विशेषतः ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिका अध्यक्ष अरुण राणा र सदस्यसचिव रेखा राणा तथा सल्लाहकार इन्दिरा प्रसाई र नरेन्द्रराज प्रसाई एवम् यज्ञ-केशरकी छोरी नीता बस्नेतबाट प्राप्त सूचना-सामग्री र सरसल्लाहका निमित्त म सबैमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । यसै गरी यस अभिलेखलाई छापास्वरूप प्रदान गर्नमा अथक परिश्रम र सहयोग गर्ने मेरा प्रिय मित्र डा.लेखराज खतिवडाप्रति पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

मिति २०८० चैत्र १५

चन्द्रागिरि- १५

काठमाडौं

विनीत

प्रा.केशव सुवेदी

उपाध्यक्ष

ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समिति

विषयसूची

१. ऋषट पुरस्कार : सङ्क्षिप्त अभिलेख
  - ऋषट पुरस्कार स्थापनाको पृष्ठभूमि/१३
  - ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिको गठन/१४
  - प्रथम ऋषट स्मृतिसभा/१४
  - ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिको अद्यावधिक परम्परा/१६
  - ऋषट पुरस्कारका संस्थापक यज्ञविक्रम राणाको देहावसानपछि समितिको पुनर्गठन/२०
  - राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेको अध्यक्षतामा सम्पन्न पछिल्लो कार्यक्रम/२२
  - ऋषट पुरस्कार तथा विशेष सम्मानद्वारा सम्मानित व्यक्तित्वहरू/२३
  - ऋषटबहादुर तोरणकुमारी विशेष सम्मानद्वारा सम्मानित व्यक्तित्वहरू /२५
  - तोरणकुमारी कलासंस्कृति पुरस्कारबाट पुरस्कृत व्यक्तित्वहरू/२६
  - ऋषट पुरस्कार व्याख्यानअन्तर्गत प्रस्तुत गरिएका व्याख्यानहरू/२६
  - ऋषट स्मृतिग्रन्थको सम्पादन र प्रकाशन/२७
  - ऋषटबहादुर राणा र ऋषट पुरस्कार विषयक स्नातकोत्तर शोधकार्यहरू/२८
  - यज्ञ पुस्तक सङ्ग्रहालय र त्यसबाट प्रकाशित ग्रन्थहरू/२८

२. **सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठी : सङ्क्षिप्त अभिलेख**
गुठीको स्थापना/३१
गुठीको प्रथम साधारण सभा र कार्यसमितिको गठन/३२
गुठीका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूमा हेरफेर/३३
गुठीबाट स्थापित पुरस्कारहरू/३६
सैनध्वज पुरस्कारबाट पुरस्कृत छात्रहरू/३६
नन्दकुमारी पुरस्कारबाट पुरस्कृत छात्राहरू/३८
सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार/३९
विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार सिफारिस गर्नका लागि गठित विशेषज्ञ समितिहरू/४०
सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कारबाट सम्मानित अनुसन्धाताहरू/४५
३. **यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान : सङ्क्षिप्त अभिलेख**
यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मानको स्थापना/४८
यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान प्राप्त गर्ने उमाविका छात्रछात्राहरू/४९
४. **पुरस्कारहरूको व्यवस्थापन र वितरणमा व्यवधान र शिथिलता/ ४९**
५. **झपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको पुनर्गठन-२०८०/ ५१**
६. **विभिन्न पुरस्कारबाट पुरस्कृत व्यक्तित्वहरूको मन्तव्य - २०८०/ ५५**

ऋषट पुरस्कार : सङ्क्षिप्त अभिलेख

ऋषट पुरस्कार स्थापनाको पृष्ठभूमि

बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहसँगै नेपाल एकीकरण अभियानमा संलग्न रामकृष्ण कुँवरका सुयोग्य सन्तति ऋषटबहादुर राणा (१९५३-२०३०) नेपाली साहित्यका बहुमुखी स्रष्टा हुन् । आफ्ना जीवनकालमा प्रथमतः बडाहाकिमका रूपमा प्रशासनिक सेवामा र पछि सैन्य सेवामा संलग्न राणा शाही नेपाली सेनामा लेफि्टनेन्ट कर्णेलसम्म भई सेवानिवृत्त भएका थिए । उनले विक्रमको १९७० का दशकदेखि आफ्नो सृजनायात्रा प्रारम्भ गरेका थिए र नेपाली साहित्यका विभिन्न विधामा निरन्तर कलम चलाउँदै आएका थिए । तर उनले विभिन्न समयमा सृजना गरेका कृतिहरूले उनकै जीवनकालमा पुस्तकाकार स्वरूप पाउन सकेका थिएनन् भने उनका साहित्यिक कृतिहरूको समीक्षा-समालोचनाका प्रयासहरू पनि थालिएका थिएनन् । यही वस्तुसत्यलाई हृदयङ्गम गरी ऋषटबहादुर राणा र तोरणकुमारीका सुयोग्य साहिँला सुपुत्र यज्ञविक्रम राणाका अग्रसरतामा ऋषट पुरस्कारको स्थापना भएको हो ।

ऋषट पुरस्कारका संस्थापक यज्ञविक्रम राणा (१९८०-२०६८) सुशिक्षित व्यक्तित्व हुन् । उनले इन्जिनियरिङ तथा मानविकीतर्फका राजनीतिशास्त्र, अर्थशास्त्र र अङ्ग्रेजी विषयहरू र व्यवस्थापन, कानुनलगायतका विविध विषयमा उच्च शिक्षा हासिल गरेका थिए । पेसाले सैन्य सेवामा संलग्न राणा शाही नेपाली सेनामा सहायक रथीको दर्जामा पुगी सेवानिवृत्त भएका थिए । यज्ञविक्रम पनि विक्रमको १९९० को दशकका अन्ततिरदेखि साहित्य सृजनामा सक्रिय भएका थिए । यसरी सृजनामा उनको अभिरुचि त थियो

नै; जीवनका उत्तरार्धतिर आइपुगदा नेपाली भाषा - साहित्यको संवर्द्धनमा पनि उनको त्यत्तिकै अभिरुचि पैदा भएको थियो । उनी साहित्यस्रष्टाहरू, प्राज्ञिक व्यक्तित्वहरू र समाजसेवीहरूलाई हृदयदेखि नै आदर-सम्मान गर्थे र उनीहरूसँगको सामीप्य र सम्बन्धमा गौरव गर्थे । यज्ञविक्रममा अन्तर्निहित साहित्य र ज्ञानप्रतिको त्यही अनुराग र सम्मानभाव एवम् त्याग र समर्पणका प्रतिफलस्वरूप उनले आफ्ना प्रातःस्मरणीय पिता ऋषटका सृजनाहरूको सङ्कलन र प्रकाशन एवम् उनका सृजनात्मक योगदानको अध्ययन-अनुसन्धान कार्यलाई ससम्मान प्रोत्साहित गर्दै जाने उद्देश्यले कीर्तिशेष आफ्ना पिता ऋषटबहादुर राणाका स्मृतिमा ऋषट पुरस्कारको स्थापना गरेका थिए । यस पुनीत कार्यका निम्ति राणालाई हृदयदेखि नै साथ दिँदै साहित्यको आराधनाका निम्ति निरन्तर उत्प्रेरित गर्ने कवि तथा समालोचक एवम् साहित्यसेवी श्री घटराज भट्टराईको निष्ठापूर्ण सक्रियताको पनि विशिष्ट भूमिका रहेको छ ।

ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिको गठन

यज्ञविक्रम राणाद्वारा ऋषट पुरस्कार स्थापनाको सङ्कल्पपछि त्यसको सञ्चालनका निम्ति २०३७ सालमा नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका तत्कालीन उपकुलपति माधवप्रसाद घिमिरेका अध्यक्षतामा उपाध्यक्ष यज्ञविक्रम राणा र सदस्यहरू प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी, प्रा.ठाकुर पराजुली, प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ, श्री शरदचन्द्र शर्मा एवम् सदस्य सचिव श्री घटराज भट्टराई रहेको ऋषट पुरस्कार व्यवस्थासमिति गठन गरिएको थियो । व्यवस्था समितिमा रहेका उपर्युक्त विशिष्ट स्रष्टाहरूकै सुख्खपूर्ण सक्रियता र भाषा-साहित्यको संवर्द्धनका प्रतिको निःसर्त प्रतिबद्धताकै फलस्वरूप जनस्तरमा स्थापित यस संस्थाले साहित्यिक आराधनाको जग निर्माण गर्न थालेको थियो ।

प्रथम ऋषट स्मृतिसभा

ऋषट पुरस्कार व्यवस्थासमितिका अग्रसरतामा नेपाली साहित्य र प्राज्ञिक क्षेत्रका विशिष्ट साधकहरूका समुपस्थितिमा २०३८ साल जेठ ९ गते शुक्रवारका दिन पहिलोपल्ट ऋषट स्मृतिसभाको आयोजना गरियो ।

नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका उपकुलपति श्री माधवप्रसाद घिमिरेका सभापतित्वमा सम्पन्न र उक्त स्मृतिसभामा निम्नानुसारका व्यक्तित्वहरूको गौरवपूर्ण उपस्थिति रहेको थियो :

श्री बालकृष्ण सम
श्री सिद्धिचरण श्रेष्ठ
श्री सूर्यविक्रम ज्ञवाली
श्री माधवप्रसाद घिमिरे
श्री कमलमणि दीक्षित
प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी
प्रा.डा.चूडामणि बन्धु
प्रा.डा.वल्लभमणि दाहाल
प्रा.डा.मोहन हिमांशु थापा
श्री उत्तम कुँवर
श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली
श्री शरदचन्द्र शर्मा
श्री विजयकुमार चालिसे
श्री सुश्री उमा कार्की
श्री चन्द्रबहादुर थापा
श्री गेहेन्द्रमान अमात्य
श्री रत्नलाल चित्रकार
श्री घटराज भट्टराई
श्री तेजप्रकाश श्रेष्ठ
श्री अमरकुमार प्रधान
श्री यज्ञविक्रम राणा

उक्त स्मृतिसभामा उपर्युक्त विशिष्ट व्यक्तित्वहरूका अतिरिक्त यज्ञविक्रम राणाकी धर्मपत्नी श्रीमती केशरकुमारी राणा र उहाँका परिवारजनका सदस्यहरूको पनि उपस्थिति थियो ।

ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिको अद्यावधिक परम्परा

२०३८ साल जेठ ९ गतेका दिन आयोजित उक्त स्मृतिसभाले नै ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिका लागि विधान तर्जुमा गर्ने, समितिलाई सरकारी स्वीकृति दिलाउने आवश्यक प्रक्रिया सुरु गर्ने र पुरस्कारसम्बन्धी सम्पूर्ण व्यवस्था मिलाउने प्रयोजनका लागि सुप्रसिद्ध इतिहासकार एवम् साहित्यकार नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका पूर्वउपकुलपति श्री सूर्यविक्रम ज्ञवालीका अध्यक्षतामा निम्नानुसारको समिति गठन गरेको थियो :

- (१) श्री सूर्यविक्रम ज्ञवाली- अध्यक्ष
- (२) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी- सदस्य
- (३) प्रा.डा. मोहन हिमांशु थापा- सदस्य
- (४) श्री उत्तम कुँवर - सदस्य
- (५) श्री शरदचन्द्र शर्मा- सदस्य
- (६) श्री यज्ञविक्रम राणा- सदस्य
- (७) श्री घटराज भट्टराई- सदस्य सचिव

२०३८ सालदेखि नै ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिद्वारा प्रत्येक वर्ष साहित्यकार ऋषटबहादुर राणाका व्यक्तित्व र कृतित्वका कुनै एक पक्षमा व्याख्यान गराउने र उनका छरिएका प्रकाशित अप्रकाशित कृतिहरूका सङ्कलन तयार पार्न लगाई प्रकाशन गर्दै जाने उद्देश्य राखिएको थियो । यी योजनाहरूलाई साकार पार्न नेपाली भाषा-साहित्यका विद्वान्, अध्येता, अनुसन्धाताहरूलाई अनुरोध गर्ने र उहाँहरूलाई ऋषट पुरस्कारबाट सम्मानित गर्दै जाने परम्परा प्रारम्भ गरिएको थियो । यसरी व्याख्यान तथा ग्रन्थ सम्पादनमा संलग्न भई आआफ्ना तर्फबाट प्राज्ञिक योगदान दिएका र ऋषट

पुरस्कारद्वारा पुरस्कृत तथा सम्मानित व्यक्तित्वहको नामावली यसै अभिलेखमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सूर्यविक्रम ज्ञवालीका अध्यक्षतामा गठित उपर्युक्त समितिले सुरदेखि नै ऋपट पुरस्कारको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्दै आएकोमा २०४२ सालमा उहाँको असामयिक देहावसान भएपछि रिक्त हुन आएको अध्यक्ष पदमा नेपाली स्वच्छन्दतावादी-प्रगतिवादी धाराका विशिष्ट कवि सिद्धिचरण श्रेष्ठलाई समितिको अध्यक्षता गर्न अनुरोध गरिएकोमा उहाँले त्यसलाई सहर्ष स्वीकार गरी ऋपट पुरस्कार व्यवस्थापन समितिलाई गौरव प्रदान गर्नुभएको थियो । यसैबिच समितिका सदस्य 'रूपरेखा' मासिकका सम्पादक तथा प्रतिभाशाली स्रष्टा उत्तम कुँवरको निधनपछि रिक्त सदस्य पदमा २०४० सालदेखि समालोचक श्री ठाकुरप्रसाद पराजुलीलाई समावेश गरिएको थियो भने कार्यव्यस्तताका कारण समितिका बैठकहरूमा नियमित रूपमा उपस्थित हुन असमर्थ भएपछि प्रा. डा. मोहन हिमांशु थापाका ठाउँमा २०४३ सालदेखि डा. दयाराम श्रेष्ठलाई समावेश गरिएको थियो । यसरी सिद्धिचरण श्रेष्ठका अध्यक्षतामा निम्नानुसारको व्यवस्था समिति निर्माण भएको थियो :

- (१) श्री सिद्धिचरण श्रेष्ठ- अध्यक्ष
- (२) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी- सदस्य
- (३) श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य
- (४) डा. दयाराम श्रेष्ठ- सदस्य
- (५) श्री शरच्चन्द्र शर्माभट्टराई- सदस्य
- (६) सहायक रथी यज्ञविक्रम राणा- सदस्य
- (७) श्री घटराज भट्टराई- सदस्य सचिव

कवि सिद्धिचरण श्रेष्ठले ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको अध्यक्षको जिम्मेवारी लिएपछि उहाँका नेतृत्वमा समितिले पुग नपुग ६ वर्ष (२०४२-२०४८) सम्म आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गरेको थियो । २०३७ सालदेखि २०४८ सालसम्मको पुरस्कार स्थापनापछिको पुग नपुग १२ वर्षका अन्तरालमा

साहित्यकार ऋषटबहादुर राणाविषयक अनेक अध्ययन, अनुसन्धान र ग्रन्थप्रकाशनका महत्त्वपूर्ण कार्यहरू सम्पन्न भएका थिए भने जनस्तरमा स्थापित यस संस्थाले साहित्यिक तथा प्राज्ञिक समाजमा उच्च सम्मान र गौरवपूर्ण प्रतिष्ठा पनि आर्जन गर्दै आएको थियो ।

ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिको अध्यक्षको जिम्मेवारी सट्टमाल्दै आएका वरिष्ठ कवि सिद्धिचरण श्रेष्ठको असामयिक देहावसानपछि समिति पुनः अभिभावकविहीन बन्न पुग्यो । यस स्थितिमा समितिको अध्यक्षता ग्रहण गर्न नेपाली काव्यपरम्पराका धरोहर एवम् नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका पूर्वउपकुलपति राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेलाई अनुरोध गरिएकोमा उहाँले त्यसलाई हृदयदेखि नै स्वीकार गर्नुभयो । यसरी २०४९ सालदेखि कविवर माधवप्रसाद घिमिरेका अध्यक्षतामा ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समिति विविध सृजनात्मक र प्राज्ञिक क्रियाकलापका साथ क्रियाशील हुँदै आएको थियो । उहाँले जीवनका अन्तिम प्रहरसम्म यस संस्थालाई अभिभावकीय छहारी प्रदान गर्दै संस्थाको प्रतिष्ठा अभिवृद्धि गर्नमा महत्त्वपूर्ण योगदान दिनुभएको थियो । यसैबिच स्थापनाकालदेखि नै ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिमा सदस्यका रूपमा अनवरत क्रियाशील हुँदै आएका समालोचक शरच्चन्द्र शर्मा भट्टराईको असामयिक देहावसान भएपछि समितिले रिक्त हुन आएको उक्त सदस्य पदमा २०६० सालदेखि भाषा-साहित्यसेवी श्री रमा शर्मालाई मनोनयन गरेको थियो ।

यसै गरी नेपाली भाषा, साहित्य, संस्कृति र समाजसेवामा निष्ठावान् साहित्यकार यज्ञविक्रम राणालाई ऋषट पुरस्कार स्थापनाकालदेखि नै हार्दिकतापूर्वक साथ, सहयोग र सल्लाह दिने कुशल साहित्यसङ्गठक प्रा. घटराज भट्टराईको असामयिक देहावसानबाट समितिले अर्को अपूरणीय क्षति बेहोर्नुपयो । त्यसपछि स्थापनाकालदेखि उहाँले सट्टमाल्दै आएको रिक्त सदस्य सचिवको जिम्मेवारी कवि श्री प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ' लाई प्रदान गरिएको थियो । यसरी २०६३ सालसम्म आइपुग्दा ऋषट पुरस्कार व्यवस्थापन समितिमा निम्नानुसारका पदाधिकारी तथा सदस्यहरू रहनुभएको थियो :

- (१) राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे- अध्यक्ष
- (२) सहायक रथी यज्ञविक्रम राणा- संस्थापक/उपाध्यक्ष
- (३) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी- सदस्य
- (४) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य
- (५) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ- सदस्य
- (६) श्री रमा शर्मा- सदस्य
- (७) सहप्रा. प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ'- सदस्य सचिव

२०४९ सालदेखि राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेको अध्यक्षता र अभिभावकत्वमा ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिले नेपाली भाषा, साहित्यको संवर्धनका निमित्त विभिन्न कार्यहरू गर्दै आएको थियो । यसैबिच पुरस्कार स्थापनाको तिसौं वर्ष अर्थात् २०६६ साल कार्तिक २२ गते बसेको व्यवस्था समितिको बैठकमा यसका संस्थापक-संरक्षक यज्ञविक्रम राणाले अहिलेसम्म समर्पण गरिँदै आएको ऋषट पुरस्कारको सीमा र क्षेत्रलाई विस्तार गर्दै नेपाली वाङ्मयका सबै विधाको अध्ययन, अनुसन्धान र प्रकाशनलाई उत्प्रेरित गर्दै पुरस्कार/सम्मान समर्पण गर्ने सदाशय व्यक्त गर्नुभएकाले सो विषयमा व्यापक विचार-विमर्श भई अब (१) संस्थाको नाम यज्ञविक्रम राणा वाङ्मय प्रतिष्ठान राख्ने र (२) हालको ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिले नै उक्त प्रतिष्ठानको व्यवस्थापनलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने निर्णय गरिएको थियो ।

स्थापनाकालदेखि ऋषट पुरस्कार प्रदान गरिँदै आएकोमा संस्थापक संरक्षक यज्ञविक्रम राणाले भाषा-साहित्यका साथै नेपाली कला र संस्कृतिका विविध पक्षमा योगदान दिँदै आएका प्रतिभाहरू र अध्येता-अनुसन्धाताहरूलाई पनि सम्मान-पुरस्कार अर्पण गर्दै जाने सदिच्छा व्यक्त गर्नुभएको थियो । उहाँको त्यही सद्भाव र सदाशयलाई साकार पार्न ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिद्वारा २०६७ सालदेखि यज्ञविक्रम राणाकी स्वर्गीय आमा तोरणकुमारीका नामबाट 'तोरणकुमारी कला-संस्कृति पुरस्कार' स्थापना गरी कला, संस्कृतिमा योगदान दिँदै आएका साधकहरूलाई पुरस्कृत गर्न थालिएको थियो । उक्त

पुरस्कारको राशि रु.२५००१/- (पच्चिस हजार एक) रहेको थियो । यसै वर्षदेखि ऋपट पुरस्कार राशिमा पनि वृद्धि गरी रु २५००१/- (पच्चिस हजार एक) नै पुऱ्याइएको थियो ।

ऋपट पुरस्कारका संस्थापक यज्ञविक्रमको देहावसानपछि समितिको पुनर्गठन

आफ्ना पिता ऋपटबहादुर राणाका साहित्यिक कृतिहरूको सङ्कलन/प्रकाशन र साहित्यिक योगदानको अध्ययन-अनुसन्धानका साथै नेपाली भाषा-साहित्यको श्रीवृद्धिमा २०३७ सालदेखि समर्पित ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिका संस्थापक/उपाध्यक्ष यज्ञविक्रम राणाको २०६८ साल साउन ५ गते असामयिक देहावसान भएपछि समिति अभिभावकविहीन जस्तै बन्न पुग्यो । यस स्थितिमा पनि उहाँले गरेको निःसर्त साहित्यसेवाको सङ्कल्पलाई अनुसरण गर्दै व्यवस्था समिति यथावत् सक्रिय रह्यो । यज्ञविक्रम राणाको निधनपछि ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिलाई निरन्तरता प्रदान गरी स्वर्गीय पतिका सदिलच्छालाई साकार पाउँ जाने सङ्कल्पसहित यज्ञविक्रमकी सहधर्मिणी श्रीमती केशरकुमारी राणालाई रिक्त संरक्षक/उपाध्यक्षको जिम्मेवारी वहन गर्न २०६९ साल भाद्र २२ गते बसेको ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको बैठकद्वारा अनुरोध गरियो भने यज्ञविक्रम र केशरकुमारीका सुपुत्र अरुण राणालाई समितिको सहसचिव पदमा रही संस्थालाई गतिशील तुल्याउन अनुरोध गरिएको थियो । समितिका उपर्युक्त प्रस्तावलाई हृदयङ्गम गरी उहाँहरू दुवै जनाले आफ्ना काँधमा आएको उत्तरदायित्वलाई स्वीकार गर्दै संस्थालाई सक्रियतापूर्वक अगि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको थियो । यहाँसम्म आइपुग्दा ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको स्वरूप निम्नानुसार परिवर्तन भएको थियो :

- (१) राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे- अध्यक्ष
- (२) श्रीमती केशरकुमारी राणा- संस्थापक/उपाध्यक्ष
- (३) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी- सदस्य
- (४) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य

- (५) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ- सदस्य
- (६) श्री रमा शर्मा- सदस्य
- (७) सहप्रा. प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ'- सदस्य सचिव
- (८) श्री अरुण राणा- सहसचिव

ऋपट पुरस्कारका संस्थापक, संरक्षक/उपाध्यक्ष यज्ञविक्रम राणाको देहावसानपछि औपचारिक रूपमा समितिमा संलग्न नरहे पनि स्थापनाकालदेखि नै आफ्ना पति यज्ञविक्रमसँगै पुरस्कारको स्थापना र संरक्षणमा अप्रत्यक्ष रूपमा समर्पित हुँदै आएकी श्रीमती केशरकुमारी राणाले २०६९ सालदेखि संरक्षक/उपाध्यक्षको जिम्मेवारी लिएर पतिको साहित्यसेवाप्रतिको आस्था र सद्भावलाई निरन्तरता प्रदान गर्नुभयो । उहाँले श्रद्धेय ससुरा ऋपट र पति यज्ञविक्रमको जीवनका सुख-दुःख, साहित्यसृजना र भाषा-साहित्यसेवाप्रतिको सद्भावलाई ज्यादै नजिकबाट अनुभव गर्दै आउनुभएको थियो । त्यसकै परिणामस्वरूप यज्ञविक्रमको निधनपछि उहाँले वहन गर्दै आएको जिम्मेवारी श्रीमती केशरकुमारी राणालाई सुम्पिएको र उहाँ संरक्षक/उपाध्यक्ष बन्न पुग्नुभएको थियो । आफ्नो जीवनका सान्ध्य प्रहरमा २०६९ सालदेखि सात वर्षसम्म उहाँ स्वर्गीय पतिको साहित्यसेवाका सदिच्छालाई साकार पार्न सक्रिय रहनुभयो र ऋपट पुरस्कारको प्रतिष्ठा र गौरवलाई कायम राख्नमा बाँचुन्जेल क्रियाशील रहनुभयो ।

२०७५ साल जेठ ६ गते केशरकुमारी राणाको पनि देहावसान भयो । संरक्षकको असामयिक देहावसानबाट समितिमा आइपरेको अप्रत्याशित वियोगको यो पीडालाई पनि नियतिको अनिवार्य खेलका रूपमा स्वीकार गर्दै यज्ञविक्रम र केशरकुमारीका साहित्यसेवाका सपना र सदिच्छालाई पूरा गर्न उहाँका एक मात्र सुपुत्र अरुण राणालाई अनुरोध गरियो । बाल्यकालदेखि नै आफ्नै घरभित्र बाबु-आमाको साहित्यिक सत्सङ्गत र सेवाभाव देख्दै र त्यसमै रमाउँदै आएका र २०६९ सालदेखि औपचारिक रूपमा पुरस्कार व्यवस्था समितिमा सहसचिवका रूपमा क्रियाशील अरुणलाई आमा केशरकुमारीको देहावसानपछि रिक्त हुन पुगेको संरक्षक/उपाध्यक्षको जिम्मेवारी सट्टमाल्न

भनी राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेका अध्यक्षतामा २०७६ साल कार्तिक २४ मा बसेको व्यवस्था समितिको बैठकद्वारा गरिएको प्रस्तावलाई उहाँले हार्दिकतापूर्वक स्वीकार गर्नुभयो । अरुणको औपचारिक उपस्थितिसँगै अब ऋपट पुरस्कार व्यवस्थाको गहन जिम्मेवारीलाई यज्ञ-केशरपछिको दोस्रो पुस्ताले गौरवपूर्वक अङ्गीकार गरेका कारण पुरस्कार व्यवस्था समितिले पारिवारिक स्नेह, सामीप्य र उत्तरदायित्वको निरन्तरता पाइरह्यो । केशरकुमारीको निधनपछि गठित ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको स्वरूप निम्नानुसार परिवर्तन भएको थियो :

- (१) राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे- अध्यक्ष
- (२) श्री अरुण राणा- संस्थापक/उपाध्यक्ष
- (३) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी- सदस्य
- (४) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य
- (५) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ- सदस्य
- (६) श्री रमा शर्मा- सदस्य
- (७) सहप्रा. प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ'- सदस्य सचिव

राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेको अध्यक्षतामा सम्पन्न पछिल्लो कार्यक्रम

२०७६ साल कार्तिक २४ गते बसेको ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको बैठकबाट नै २०७५ सालको ऋपट पुरस्कार लामो समयदेखि नेपाली भाषा-साहित्य र संस्कृतिको विकास र विस्तारमा विशेष योगदान दिएबापत सुश्री भद्रकुमारी घलेलाई प्रदान गर्ने, तोरणकुमारी कला-संस्कृति सम्मान नेपाली गीत, सङ्गीत र गायनका क्षेत्रमा विशेष योगदान दिएबापत श्री कुमार बस्नेतलाई प्रदान गर्ने र लामो समयदेखि ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको सदस्य-सचिवका रूपमा संलग्न भई संस्थाको संवर्धनमा विशिष्ट योगदान दिएबापत श्री प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ' लाई ऋपट पुरस्कार विशेष सम्मान प्रदान गर्ने निर्णय गरिएको थियो । पुरस्कारहरू समर्पण गर्ने कार्यक्रम प्रायः यज्ञ-केशर निवासमै सम्पन्न गरिँदै आएकोमा २०७५ सालको पुरस्कार

समर्पण कार्यक्रम वार्धक्यजन्य शारीरिक शिथिलताका कारण समितिका अध्यक्ष राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे बानेश्वरसम्मआउन नसक्ने स्थिति सृजना भएपछि उहाँले अत्यन्त आत्मीयता र स्नेहपूर्वक काठमाडौं, लैनचौरस्थित आफ्नै निवासमा पुरस्कार समर्पण समारोहको आयोजना गर्नुभएको थियो । सोही समारोहमा २०७५ सालका उपर्युक्त पुरस्कार र सम्मान समर्पण गरिएका थिए । यही नै ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिका अध्यक्ष राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेका अध्यक्षतामा सम्पन्न सबभन्दा पछिल्लो समारोह बन्न पुग्यो । यो कार्यक्रमपछि कोभिड महामारीका कारण पुरस्कार/सम्मान समर्पण कार्यक्रम आयोजना हुन सकेनन् र २०७७ सालमा राष्ट्रकवि स्वयम् नै दिवङ्गत भएपछि ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिमा शिथिलताको स्थिति सृजना हुँदै आयो ।

ऋषट पुरस्कार/विशेष सम्मानद्वारा सम्मानित व्यक्तित्वहरू

- (१) श्री घटराज भट्टराई (साहित्यकार ऋषटबहादुर राणा), २०३८
- (२) श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली (सौन्दर्य, कथासङ्ग्रह), २०३९
- (३) श्री मुकुन्द दाहाल (ऋषटबहादुर राणाको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन, स्नातकोत्तर शोधपत्र), २०४०
- (४) डा. चूडामणि बन्धु (स्मृतिका केही पृष्ठहरू), २०४१
- (५) श्री शरद्चन्द्र शर्मा (ऋषट निबन्धावली), २०४२
- (६) डा.दयाराम श्रेष्ठ (ऋषटका दश कथाहरू), २०४३
- (७) प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी (साहित्यकार ऋषटको जीवनीको एक ऋलक), २०४४
- (८) श्री गोपीकृष्ण शर्मा (सम्झनाका छालहरू), २०४५
- (९) श्री रमा शर्मा (गहन चिन्तन), २०४६
- (१०) श्री कृष्णप्रसाद पराजुली (भन्ज्याङका सुसेली), २०४७
- (११) श्री राजेन्द्र सुवेदी (समवर्ती साहित्यकार र ऋषटबहादुर राणा), २०४८

- (१२) श्री महादेव अवस्थी (ऋषट स्मृतिग्रन्थ), २०४९)
- (१३) प्रा.डा.केशवप्रसाद उपाध्याय (नाट्यमातृका), २०५०)
- (१४) प्रा.डा.ईश्वर बराल (मेरो समीक्षायत्रा), २०५१
- (१५) श्री जनकलाल शर्मा (नेपाली साहित्यका प्रखर साधक ऋषटबहादुर राणा), २०५२
- (१६) प्रा. बालकृष्ण पोखरेल (ऋषटका दश कथाको मूल्याङ्कन), २०५३
- (१७) डा.गोविन्द टण्डन (पशुपतिक्षेत्रका मठमन्दिरको सञ्चालन र अवस्था), २०५४
- (१८) श्री कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान (प्रतिकूलताको सृष्टि म नै मेरो सर्जक), २०५५
- (१९) श्री मनुजबाबु मिश्र (विकास कि विकृति !), २०५६
- (२०) डा. ओमवीरसिंह बस्न्यात (सेवा सैनिक ऋषट महाकाव्य), २०५६
- (२१) प्रा.डा.छविलाल गजुरेल (विज्ञान, प्रविधि र नेपाली भाषा), २०५७
- (२२) प्रा.डा.सुरेशराज शर्मा (हामीलाई कस्तो शिक्षा चाहिएको छ !), २०५८
- (२३) डा.स्वामी प्रपन्नाचार्य (सङ्क्षेपमा मेरो जीवनयात्रा), २०५९
- (२४) श्री रामशरण दर्नाल (गीतकार ऋषटबहादुर राणा र नेपाली सङ्गीतको इतिहास), २०६०
- (२५) श्री हेमराज ज्ञवाली (सञ्चार र भाषा), २०६१
- (२६) श्री ऋषि पौडेल (नेपाली साहित्यको संवर्द्धन र विकासमा ऋषट पुरस्कार व्यवस्थापन समितिको योगदान, स्नातकोत्तर शोधपत्र), २०६२
- (२७) घटराज भट्टराई (नेपाली साहित्यको समुन्नतिका निमित्त दीर्घसेवा गरी बहुमुखी विशिष्ट योगदान गरेबापत मरणोपरान्त ऋषट पुरस्कार), २०६३

- (२८) श्री गेहेन्द्रमान अमात्य (मेरो कलायात्रा), २०६४
- (२९) प्रा.खेमराज केशवशरण (अध्यात्म र मानवजीवन : प्रवचन), २०६५
- (३०) प्रा.डा.मोहन हिमांशु थापा (सङ्क्षेपमा आफ्नोबारे), २०६६
- (३१) प्रा.डा.तारानाथ शर्मा (आफ्नै साहित्यसाधना), २०६७
- (३२) वरिष्ठ साहित्यकार श्री श्यामदास वैष्णव (आफ्नै साहित्ययात्रा), २०६८
- (३३) वरिष्ठ साहित्यकार श्री पूर्णप्रकाश नेपाल 'यात्री' (आफ्नै साहित्ययात्रा), २०६९
- (३४) संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशी (नेपाली भाषा साहित्य), २०७०
- (३५) वरिष्ठ गीतकार श्री प्रेम विनोद नन्दन (नेपाली गीत रचना), २०७१
- (३६) वरिष्ठ आख्यानकार श्री मदनमणि दीक्षित, २०७२
- (३७) वरिष्ठ कथाकार श्रीमती भागीरथी श्रेष्ठ, २०७३
- (३८) वरिष्ठ कवयित्री श्रीमती तोया गुरुङ, २०७४
- (३९) वरिष्ठ साहित्यकार सुश्री भद्रकुमारी घले, २०७५

ऋषटबहादुर तोरणकुमारी विशेष सम्मानद्वारा सम्मानित व्यक्तित्वहरू

- (१) वरिष्ठ साहित्यकार कमलमणि दीक्षित, २०६६
- (२) वरिष्ठ स्वास्थ्यकर्मी प्रा.डा.बुद्ध बस्नेत, २०६७
- (३) राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे, २०७०
- (४) प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी, २०७१
- (५) प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली, २०७२
- (६) प्रा.डा.दयाराम श्रेष्ठ, २०७३
- (७) श्री रमा शर्मा, २०७४
- (८) सहप्रा.प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ', २०७५

तोरणकुमारी कलासंस्कृति पुरस्कारद्वारा पुरस्कृत व्यक्तित्वहरू

- (१) श्रीमती शशिकला तिवारी, २०६७
- (२) वरिष्ठ कलाकार श्री हरिप्रसाद रिमाल, २०६८
- (३) वरिष्ठ कलाकार श्रीमती ज्ञानु राणा (गायन), २०६९
- (४) वरिष्ठ कलाकार श्री रागिनी उपाध्याय (चित्रकारिता), २०७०
- (५) वरिष्ठ कलाकार श्रीमती मीरा राणा (गायन), २०७१
- (६) वरिष्ठ कलाकार श्रीमती नारायणदेवी प्रधान (नृत्य तथा अभिनय), २०७२
- (७) वरिष्ठ कलाकार श्री ठाकुरप्रसाद मैनाली (मूर्तिकला), २०७३
- (८) वरिष्ठ नाट्यकर्मी तथा नाटककार श्री प्रचण्ड मल्ल, २०७४
- (९) वरिष्ठ कलाकार श्रीकुमार बस्नेत (गायन), २०७५

ऋषट पुरस्कार व्याख्यानअन्तर्गत प्रस्तुत गरिएका व्याख्यानहरू

माथि उल्लिखित विविध विषयका पुस्तकहरूको लेखन/सम्पादन गर्ने विद्वान् लेखकहरूले सम्बद्ध विषयमा ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिद्वारा आयोजित कार्यक्रममा व्याख्यानहरू प्रस्तुत गर्ने विशिष्ट परम्परा रहेको थियो । तीबाहेक पछिल्ला चरणमा नेपाली भाषा, साहित्य, धर्म, दर्शन, कला, संस्कृति र आत्मसिर्जना लगायतका विषयमा पनि व्याख्यानहरू प्रस्तुत गरिएका थिए । यसरी ऋषट पुरस्कार व्यवस्था समितिद्वारा आयोजित कार्यक्रमहरूमा पछिल्ला चरणमा प्रस्तुत गरिएका व्याख्यानहरूको शृङ्खला निम्नानुसार रहेको छ :

- (१) प्रा.डा.केशवप्रसाद उपाध्याय, नाट्यमातृका, २०५०
- (२) प्रा.डा.ईश्वर बराल, मेरो समीक्षायत्रा, २०५१
- (३) श्री जनकलाल शर्मा, नेपाली साहित्यका प्रखर साधक ऋषटबहादुर राणा, २०५२
- (४) प्रा.बालकृष्ण पोखरेल, ऋषटका दश कथाको मूल्याङ्कन, २०५३

- (५) डा.गोविन्द टण्डन, पशुपतिक्षेत्रका मठ-मन्दिरको सञ्चालन र अवस्था, २०५४
- (६) श्री कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, प्रतिकूलताको सृष्टि म नै मेरो सर्जक, २०५५
- (७) श्री मनुजबाबु मिश्र, विकास कि विकृति ! २०५६
- (८) डा.ओमवीरसिंह बस्न्यात, सेवा सैनिक ऋपट महाकाव्य (काव्यसृजना), २०५६
- (९) प्रा.डा.छविीलाल गजुरेल, विज्ञान, प्रविधि र नेपाली भाषा, २०५७
- (१०) प्रा.डा.सुरेशराज शर्मा, हामीलाई कस्तो शिक्षा चाहिएको छ ? २०५८
- (११) डा.स्वामी प्रपन्नाचार्य, सङ्क्षेपमा मेरो जीवनयात्रा, २०५९
- (१२) श्री रामशरण दर्नाल, गीतकार ऋपटबहादुर राणा र नेपाली सङ्गीतको इतिहास, २०६०
- (१३) श्री हेमराज ज्ञवाली, सञ्चार र भाषा, २०६१
- (१४) श्री गेहेन्द्रमान अमात्य, मेरो कलायात्रा, २०६४
- (१५) प्रा.खेमराज केशवशरण, अध्यात्म र मानवजीवन (प्रवचन), २०६५
- (१६) प्रा.डा.मोहन हिमांशु थापा, सङ्क्षेपमा आफ्नोबारे, २०६६
- (१७) प्रा.डा.तारानाथ शर्मा, आफ्नै साहित्य साधना, २०६७
- (१८) श्री श्यामदास वैष्णव, आफ्नै साहित्ययात्रा, २०६८
- (१९) श्री पूर्णप्रकाश नेपाल 'यात्री', आफ्नै साहित्ययात्रा, २०६९

ऋपट स्मृतिग्रन्थको सम्पादन र प्रकाशन

ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको २०४७ साल पौष ९ गते बसेको बैठकबाट 'ऋपट स्मृतिग्रन्थ' प्रकाशन गर्ने योजना बनाई यस कार्यलाई सम्पन्न गर्नका निम्ति निम्नानुसारको सम्पादक मण्डल गठन गरिएको थियो :

श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली

श्री गोपीकृष्ण शर्मा

श्री घटराज भट्टराई

श्री शरदचन्द्र शर्मा

श्री महादेव अवस्थी

सोही बैठकमा नै उक्त स्मृतिग्रन्थ सम्पादनका लागि प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठीलाई सल्लाहकार राख्ने र श्री महादेव अवस्थीलाई कार्यकारी सम्पादकको जिम्मेवारी प्रदान गर्ने निर्णयसमेत गरिएको थियो । तदनुसार २०४९ सालमा ऋपट स्मृतिग्रन्थको सम्पादन र प्रकाशन कार्य सम्पन्न भएको थियो । यसरी स्मृतिग्रन्थ सम्पादनको गहन जिम्मेवारी पूरा गरेबापत कार्यकारी सम्पादक श्री महादेव अवस्थीलाई २०४९ सालको ऋपट पुरस्कार समर्पण गरिएको थियो ।

उक्त ऋपट स्मृतिग्रन्थमा ऋपटबहादुर राणाका जीवनी, व्यक्तित्व र सिर्जनात्मक योगदानका विविध पक्षहरूका साथै उनले सैन्य सेवा, प्रशासनिक सेवा लगायतका विविध क्षेत्रमा दिएका योगदानका बारेमा प्रकाश पारिएका लेखहरू एवम् थुप्रै संस्मरणात्मक अभिलेखहरू पनि समावेश गरिएका छन् र यी सबै लेख-रचनाहरूबाट समष्टिमा ऋपटबहादुर राणाको जीवनकथा लिपिबद्ध हुन पुगेको छ ।

ऋपटबहादुर राणा र ऋपट पुरस्कारविषयक स्नातकोत्तर शोधकार्यहरू

- (१) मुकुन्दराज दाहाल, ऋपटबहादुर राणाको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्व, नेपाली केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि., २०४०
- (२) ऋषि पौडेल, नेपाली साहित्यको संवर्धन र विकासमा ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको योगदान, त्रि.वि., २०४२

यज्ञ पुस्तक सङ्ग्रहालय र त्यसबाट प्रकाशित ग्रन्थहरू

यज्ञविक्रम राणाको पुस्तक सङ्ग्रह गर्नमा पनि त्यत्तिकै रुचि रहेको थियो । उहाँले आफ्नो सङ्ग्रहलाई यज्ञ पुस्तक सङ्ग्रहालय नाम दिनुभएको

थियो । उहाँले यज्ञ पुस्तक सङ्ग्रहालयमार्फत पुस्तकहरूको प्रकाशन गर्ने योजना पनि बनाउनुभएको थियो । तदनुसार यज्ञ पुस्तक सङ्ग्रहालयबाट २०३८ सालदेखि नै ऋषटका सङ्कलित/सम्पादित कृतिहरूका साथै ऋषट स्मृतिग्रन्थ एवम् स्वयम् यज्ञविक्रमका रचनाको प्रकाशन पनि भएको पाइन्छ । यसरी यज्ञ पुस्तक सङ्ग्रहालय प्रकाशनमालाअन्तर्गत प्रकाशित कृतिहरूको सूची निम्नानुसार रहेको छ :

- (१) घटराज भट्टराई (सम्पा.) साहित्यकार ऋषटबहादुर राणा, २०३८
- (२) ठाकुर पराजुली (सम्पा.) सौन्दर्य (ऋषटको कथासङ्ग्रह पहिलो भाग), २०३९
- (३) मुकुन्दराज दाहाल, ऋषटबहादुर राणाको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्व, २०४०
- (४) प्रा.चूडामणि बन्धु (सम्पा.) स्मृतिका केही पृष्ठहरू (ऋषटका कविताको पहिलो भाग), २०४१ (५) शरदचन्द्र शर्मा (सम्पा.) ऋषट निबन्धावली (ऋषटका निबन्धको पहिलो भाग), २०४२
- (६) डा.दयाराम श्रेष्ठ (सम्पा.) ऋषटका दश कथाहरू, २०४३
- (७) प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी, साहित्यकार ऋषटबहादुर राणाको जीवनीको एक फलक, २०४४(८) गोपीकृष्ण शर्मा (सम्पा.) सम्झनाका छालहरू (ऋषटका कविताको दोस्रो भाग), २०४५
- (९) श्री रमा शर्मा (सम्पा.) गहन चिन्तन (ऋषटका निबन्धको दोस्रो भाग), २०४६
- (१०) कृष्णप्रसाद पराजुली (सम्पा.) भन्ज्याङका सुसेली (ऋषटका कविताको तेस्रो भाग), २०४७
- (११) राजेन्द्र सुवेदी, समवर्ती साहित्यकार ऋषटबहादुर राणा, २०४८
- (१२) महादेव अवस्थी (सम्पा.) ऋषट स्मृतिग्रन्थ, २०४९
- (१३) प्रा.डा.केशवप्रसाद उपाध्याय, नाट्यमातृका, २०५०

- (१४) प्रा.डा.ईश्वर बराल, मेरो समीक्षायत्रा, २०५१
- (१५) जनकलाल शर्मा, नेपाली साहित्यका प्रखर साधक ऋपटबहादुर राणा, २०५२
- (१६) प्रा.बालकृष्ण पोखरेल, ऋपटका दश कथाको मूल्याङ्कन, २०५३
- (१७) डा.गोविन्द टण्डन, पशुपति क्षेत्रका मठमन्दिरको सञ्चालन र अवस्था, २०५४
- (१८) कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, प्रतिकूलताको सृष्टि म नै मेरो सर्जक, २०५५
- (१९) मनुजबाबु मिश्र, विकास कि विकृति ! २०५६
- (२०) डा.ओमवीरसिंह बस्न्यात, सेवा सैनिक ऋपट महाकाव्य, २०५६
- (२१) डा.छविीलाल गजुरेल, विज्ञानप्रविधि र नेपाली भाषा, २०५७
- (२२) प्रा.डा.सुरेशराज शर्मा, हामीलाई कस्तो शिक्षा चाहिएको छ! २०५८
- (२३) डा. स्वामी प्रपन्नाचार्य, सङ्क्षेपमा मेरो जीवनयात्रा, २०५९
- (२४) रामशरण दर्नाल, गीतकार ऋपटबहादुर राणा र नेपाली सङ्गीतको इतिहास, २०६०
- (२५) हेमराज ज्ञवाली, सञ्चार र भाषा, २०६१
- (२६) गेहेन्द्रमान अमात्य, मेरो कलायात्रा, २०६४
- (२७) प्रा.खेमराज केशवशरण, अध्यात्म र मानवजीवन : प्रवचन, २०६५

सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठी :

सङ्क्षिप्त अभिलेख

गुठीको स्थापना

समाजसेवी, साहित्यकार तथा शिक्षाप्रेमी यज्ञविक्रम राणाकै अग्रसरतामा ऋपट पुरस्कारको स्थापनाको दुई वर्षपछि २०३९ सालमा 'सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठी' को स्थापना भएको थियो । यज्ञविक्रमले आफ्ना पिता ऋपटबहादुर राणाका सृजनाहरू सङ्कलन, प्रकाशन र खोज-अनुसन्धान कार्यलाई मूर्त रूप दिने उद्देश्यले प्रथमतः बाबु ऋपट र पछि आमा तोरणकुमारीको नामसमेत जोडेर लेखक-साहित्यकारहरूलाई सम्मान-पुरस्कार अर्पण गर्ने पवित्र सङ्कल्पका साथ ऋपट पुरस्कारको स्थापना गर्नुभएको थियो । यस पुरस्कारको स्थापनापछि उहाँका मनमा आफ्ना सासू-ससुराका स्मृतिमा पनि विद्वद्वृत्ति स्थापना गर्ने सङ्कल्प पैदा भयो । यसका निमित्त उहाँकी धर्मपत्नी केशरकुमारीको पनि त्यत्तिकै साथ-सहयोग रहेको थियो । यसरी यज्ञविक्रम र केशरकुमारीले सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति स्थापनाका निमित्त गरेको सङ्कल्पलाई सघाउनमा सैनध्वज नन्दकुमारीका अरू चार बहिनी छोरीहरू पनि उत्साहित हुनुभयो । उहाँहरूसँगै यो पुरस्कार स्थापनाका निमित्त प्रा. घटराज भट्टराईबाट प्राप्त प्रेरणा, प्रोत्साहन र परामर्श पनि त्यत्तिकै महत्त्वपूर्ण रहेको थियो । त्यसैले यज्ञविक्रम राणाका अग्रसरतामा सैन-नन्दका छोरीहरू मोहनकुमारी, दमनकुमारी, टेककुमारी, केशरकुमारी र एकराजकुमारी तथा वयस्क भइसकेका नातिनीहरूसमेतको सक्रियता, समर्पण र योगदानबाट विद्वद्वृत्ति गुठीको स्थापना गर्ने योजनाअनुसार निम्नलिखित पदाधिकारी र

सदस्यहरू रहेको १५ सदस्यीय सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीको गठन गरिएको थियो :

- (१) प्रा. डा. वासुदेव त्रिपाठी- अध्यक्ष
- (२) श्री यज्ञविक्रम राणा- उपाध्यक्ष
- (३) प्रा. घटराज भट्टराई- सदस्य सचिव
- (४) सुश्री राधिका कार्की- सदस्य
- (५) श्री कमल दीक्षित- सदस्य
- (६) श्री कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान- सदस्य
- (७) डा. वल्लभमणि दाहाल- सदस्य
- (८) डा. चूडामणि बन्धु- सदस्य
- (९) श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य
- (१०) श्री शरदचन्द्र शर्मा- सदस्य
- (११) श्री वसन्तकुमार शर्मा- सदस्य
- (१२) श्री दानबहादुर कार्की- सदस्य
- (१३) श्रीमती सीता रावल- सदस्य
- (१४) श्रीमती भवानी अधिकारी- सदस्य
- (१५) श्री तीर्थबहादुर बुढाथोकी- सदस्य

गुठीको प्रथम साधारण सभा र कार्यसमितिको गठन

सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीको उद्घाटन समारोह तथा प्रथम साधारण सभा २०३९ साल असार ३१ गतेका दिन सम्पन्न भएको थियो । प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठीका अध्यक्षतामा सम्पन्न उद्घाटन समारोहमा तल उल्लिखित विशेष अतिथिहरूको समेत उपस्थिति रहेको थियो :

- (१) माननीय शिक्षामन्त्री श्री नारायणदत्त भट्ट
- (२) नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका उपकुलपति श्री माधवप्रसाद घिमिरे

(३) उपरथी श्री पुण्यरत्न शाह

(४) प्रधानाध्यापक श्री लक्ष्मीप्रसाद अधिकारी (श्री रत्नराज्यलक्ष्मी माध्यमिक विद्यालय, बानेश्वर)

विशिष्ट अतिथि श्री नारायणदत्त भट्टबाट विधिवत् उद्घाटन भई सुरु भएको उक्त सभामा 'सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठी' स्थापनाको योजना, उद्देश्य र महत्त्वबारे विस्तृत चर्चा भएको थियो। यही प्रथम साधारण सभाबाटै गुठीको परिचालनका निम्ति आवश्यक नियमावली तयार पार्ने, बानेश्वरस्थित श्री रत्नराज्यलक्ष्मी माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूमध्ये एसएलसी परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट अङ्क ल्याउने छात्रलाई सैनध्वज पुरस्कार तथा छात्रालाई नन्दकुमारी पुरस्कार प्रदान गर्ने र नेपाली भाषा-साहित्यमा अनुसन्धान गर्न इच्छुक अनुसन्धाताहरूबाट आवेदन आह्वान गरी तीमध्ये विशेषज्ञ समितिका सिफारिसमा एक जना शोधार्थीलाई बढीमा ३ वर्षसम्मका लागि नियमित रूपमा सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति प्रदान गर्ने योजनाबारे विस्तृत छलफल र निर्णय भएको थियो। उक्त साधारण सभाबाटै गुठीको नियमित कार्य सञ्चालन गर्ने व्यवस्थाका निम्ति निम्नबमोजिमको सात सदस्यीय कार्यसमिति रहने निर्णयसमेत गरिएको थियो :

(१) प्रा. डा. वासुदेव त्रिपाठी- अध्यक्ष

(२) श्री यज्ञविक्रम राणा- उपाध्यक्ष

(३) श्री घटराज भट्टराई- सदस्य सचिव

(४) सुश्री राधिका कार्की- कोषाध्यक्ष

(५) श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य

(६) श्री शरदचन्द्र शर्मा- सदस्य

(७) श्रीमती भवानी अधिकारी- सदस्य

गुठीका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूमा हेरफेर

२०३९ साल असार ३१ मा सैनध्वज नन्दकुमारी गुठीको कार्यसमितिको गठन भएपछि मूलतः त्यही कार्यसमिति नै कायम रहेको र कोभिडको महामारी

आउनुभन्दा अगि अर्थात् २०७६ कार्तिकसम्म सोही समितिले काम गर्दै आएको थियो । यति हुँदा हुँदै पनि विविध कारणहरूले गर्दा विभिन्न समयमा गुठी र कार्यसमितिका केही पदाधिकारी र सदस्यहरूको हेरफेर भएको देखिन्छ । यसरी हेरफेर हुनेहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

- (१) कार्यसमितिका सदस्य श्रीमती भवानी अधिकारी बैठकमा नियमित रूपमा उपस्थित रहन असमर्थ भएकाले २०४३ वैशाख १३ गतेको बैठकबाट उहाँका ठाउँमा श्री अशोक कार्कीलाई राख्ने निर्णय भएको थियो ।
- (२) गुठीका सदस्य दानबहादुर कार्कीको देहावसानपछि रिक्त हुन आएको सदस्य पदमा २०४५ सालअसार ८ गते बसेको बैठकको निर्णयानुसार श्री उत्तमसिंह कार्कीलाई राख्ने निर्णय भएको थियो ।
- (३) गुठीको २०५७ साल मार्ग ९ गते बसेको साधारण सभाबाट श्री उत्तमसिंह कार्की र श्री तीर्थबहादुर बुढाथोकीलाई संस्थापिकाहरूका प्रतिनिधि सदस्यका रूपमा कार्यसमितिमा राख्ने निर्णय भएको थियो ।
- (४) सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीको स्थापनाकालदेखि नै निरन्तर सक्रिय कार्यसमितिका सदस्य श्री शरदचन्द्र शर्माको निधनपछिरिक्त सदस्य पदमा २०४९ मार्ग ९ गते बसेको गुठीको बैठकबाट श्री रमा शर्मालाई मनोनयन गर्ने निर्णय भएको थियो ।
- (५) सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्तिको स्थापनाका निमित्त यज्ञविक्रम राणालाई प्रेरित र प्रोत्साहित गर्दै स्थापनाकालदेखि नै गुठीको सदस्य सचिवको जिम्मेवारी सट्टमाल्दै आएका प्रा. घटराज भट्टराईको देहावसान (२०६३ साउन २२) पछि रिक्त सदस्य सचिवको जिम्मेवारी मिति २०६३ साल कार्तिक १७ गतेदेखि स्थापनाकालदेखि नै गुठीको सदस्यका रूपमा कार्यरत प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुलीलाई सुम्पिएको थियो ।
- (६) २०६४ कार्तिक १४ गते बसेको गुठीको बैठकबाट श्री प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ' र श्री नीता बस्नेतलाई गुठीमा समावेश गरी दस सदस्यीय कार्यसमिति बनाइएको थियो ।

- (७) सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीका संस्थापक एवम् उपाध्यक्ष यज्ञविक्रम राणाको २०६८ साल साउन ५ गतेका दिन स्वर्गारोहण भएपछि सो रिक्तता पूरा गर्न गुठीको मिति २०६८ मार्ग ६ गतेको बैठकबाट उहाँकी धर्मपत्नी एवम् गुठीका संस्थापक श्रीमती केशरकुमारी राणालाई उपाध्यक्ष पदको जिम्मेवारी लिइदिन अनुरोध गरिएकोमा उहाँले उक्त अनुरोधलाई स्वीकार गर्नुभएको थियो ।
- (८) गुठीका संस्थापक यज्ञविक्रम राणाको देहावसानपछि २०६८ सालदेखि उपाध्यक्षको जिम्मेवारी सट्टमाल्दै आएकी केशरकुमारी राणाको देहावसान (२०७५ जेठ ६) पछि उपाध्यक्षको पद पुनः रिक्त हुन पुगेकाले २०७६ कार्तिक २४ गतेका दिन बसेको बैठकबाट गुठीको स्थापनाकालदेखि नै कोषाध्यक्ष पदमा रही काम गर्दै आएकी राधिका कार्कीलाई मनोनयन गर्ने र गुठीका सदस्यहरू तीर्थबहादुर बुढाथोकी र उत्तमसिंह कार्कीको निधनपछि रिक्त हुन आएका दुई सदस्य पदमा सीता रावल र यज्ञ-केशरका सुपुत्र समाजसेवी अरुण राणालाई मनोनयन गर्ने निर्णय गरिएको थियो ।

यसरी कोभिड महामारीभन्दा पूर्व २०७६ कार्तिक २४ सम्मका उपर्युक्त निर्णयहरूबाट सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीको कार्यसमितिमा तल उल्लेख भएबमोजिमका पदाधिकारी र सदस्यहरू कायम रहनुभएको थियो :

- (१) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी- अध्यक्ष
- (२) श्री राधिका कार्की- उपाध्यक्ष
- (३) श्री ठाकुरप्रसाद पराजुली- सदस्य सचिव
- (४) श्री रमा शर्मा- सदस्य
- (५) श्री प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ'- सदस्य
- (६) श्री नीता बस्नेत- सदस्य
- (७) श्री सीता रावल- सदस्य
- (८) श्री अरुण राणा- सदस्य

गुठीद्वारा स्थापित पुरस्कारहरू

सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीबाट बानेश्वरस्थित माध्यमिक विद्यालयमा गुणस्तरीय शिक्षालाई प्रोत्साहित र पुरस्कृत गर्दै जाने र त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत नेपाली भाषासाहित्यका इच्छुक/उत्कृष्ट अध्येता-अनुसन्धाताहरूलाई विद्वद्वृत्ति सम्मान प्रदान गर्ने उद्देश्यले शिक्षा पुरस्कार तथा विद्वद्वृत्तिको स्थापना गरिएको थियो । यसरी दानशील एवम् उदारमना संस्थापकहरूका सदिच्छा र योगदानका आधारमा परिचालन हुने गरी गुठीबाट २०३९ सालदेखि निम्नानुसारका पुरस्कार र विद्वद्वृत्ति प्रदान गर्न थालिएको थियो :

- (१) सैनध्वज पुरस्कार
- (२) नन्दकुमारी पुरस्कार
- (३) सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति

यी पुरस्कार र विद्वद्वृत्तिहरूमध्ये सैनध्वज तथा नन्दकुमारी पुरस्कार काठमाडौँ बानेश्वरमा सञ्चालित श्री रत्नराज्यलक्ष्मी माध्यमिक विद्यालयबाट सबभन्दा बढी अङ्क ल्याई एसएलसी उत्तीर्ण गर्ने एक एक छात्र र छात्रालाई प्रदान गर्ने उद्देश्यले स्थापना गरिएका थिए । यी दुई पुरस्कारको स्थापना र सञ्चालनबाट स्थानीय स्तरमा विद्यालयीय शिक्षाको गुणात्मक प्रवर्धनमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुग्नै आएको छ । यसरी २०३९ सालदेखि वितरण गर्न थालिएको उपर्युक्त पुरस्कार प्राप्त गर्ने श्री रत्नराज्यलक्ष्मी माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको नामावली तल प्रस्तुत गरिएको छ :

सैनध्वज पुरस्कारबाट पुरस्कृत छात्रहरू

- (१) हुमाकान्त तिवारी, २०३९
- (२) वैकुण्ठनिधि शर्मा, २०४१
- (३) उत्तम उप्रेती, २०४२
- (४) उदयप्रसाद शर्मा, २०४३

- (५) सञ्जयलाल श्रेष्ठ, २०४४
- (६) प्रमोदकुमार आचार्य, २०४५
- (७) बबीकुमार काफ्ले, २०४७
- (८) प्रभु कार्की, २०४८
- (९) पोषेन्द्र सत्याल 'प्रभात', २०४९
- (१०) सुदीपराज पाण्डे, २०५०
- (११) भीष्मराज सेढाई र लीलाराज थापा, २०५१
- (१२) रबिन भट्टराई, २०५२
- (१३) दशरथ काफ्ले, २०५३
- (१४) दिनेश ढकाल, २०५४
- (१५) गोकुल नेपाल, २०५५
- (१६) सुरेश पौडेल, २०५६
- (१७) नवराज भुजेल, २०५७
- (१८) ठाकुरप्रसाद मौर्य, २०५८
- (१९) ध्रुव अधिकारी, २०५९
- (२०) रबिनकुमार घिमिरे, २०६०
- (२१) मुकेश झा, २०६१
- (२२) महेश दाहाल, २०६२
- (२३) अभिनाश पाण्डे, २०६३
- (२४) तुपेश थुलुड राई, २०६५
- (२५) सुमिनकुमार घिमिरे, २०६६
- (२६) सौरभ भट्टराई, २०६७
- (२७) क्षितिज सिंह, २०६८
- (२८) सुजन नेपाली, २०६९

- (२९) पद्मराज जोशी, २०७०
- (३०) एमन कार्की, २०७१
- (३१) रवीन्द्रकुमार यादव, २०७२
- (३२) सुशील पाण्डे र रोजन तिमिल्सिना, २०७३
- (३३) आकाश यादव, २०७४
- (३४) परीक्षित भुसाल, २०७५

नन्दकुमारी पुरस्कारद्वारा पुरस्कृत छात्राहरू

- (१) शर्मिला घिमिरे, २०३९
- (२) उषा के.सी., २०४१
- (३) लक्ष्मी जी.सी., २०४२
- (४) प्रमिला उप्रेती, २०४३
- (५) सुम्निमा बज्राचार्य, २०४४
- (६) दीपालक्ष्मी श्रेष्ठ, २०४५
- (७) लीना श्रेष्ठ, २०४७
- (८) रीता खड्का, २०४८
- (९) सुमन (राधा) ओष्का, २०४९
- (१०) कविता आचार्य, २०५०
- (११) सविता आचार्य, २०५१
- (१२) लक्ष्मी अधिकारी, २०५२
- (१३) सरलता आचार्य, २०५३
- (१४) जया सत्याल, २०५४
- (१५) विनीता खड्का, २०५५
- (१६) सङ्गीता पौडेल, २०५६
- (१७) दुर्गा लामिछाने, २०५७

- (१८) अनुपा अधिकारी र उमा पौडेल, २०५८
 (१९) सुशीला श्रेष्ठ, २०५९
 (२०) लुना अधिकारी, २०६०
 (२१) अनु गुरुड, २०६१
 (२२) जानुका ज्ञवाली, २०६२
 (२३) दीक्षा कार्की, २०६३
 (२४) सुस्मिता दाहाल, २०६५
 (२५) सुमित्रा भण्डारी, २०६६
 (२६) एलिना श्रेष्ठ, २०६७
 (२७) दीपिका भण्डारी, २०६८
 (२८) सुचिता तण्डुकार, २०६९
 (२९) विमला अर्याल, २०७०
 (३०) पवित्रा कटुवाल, २०७१
 (३१) पुष्पाञ्जली के.सी., २०७२
 (३२) जुनु रेग्मी, २०७३
 (३३) विनीता श्रेष्ठ, २०७४
 (३४) दीक्षा वि.क., २०७५

सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार

सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठीले विद्यालयस्तरीय शिक्षाका साथै उच्च शिक्षाको संवर्धनमा समेत योगदान दिँदै आएको छ । खास गरी त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत नेपाली भाषा-साहित्यको अध्ययन-अनुसन्धान कार्यलाई प्रेरणा र प्रोत्साहन दिने उद्देश्यले गुठी स्थापनाका प्रारम्भिक चरणदेखि नै नेपाली भाषा-साहित्यका इच्छुक अध्येताहरूबाट आवेदन आह्वान गरी शैक्षिक योग्यता, कार्य अनुभव, लेखन र अनुसन्धान एवम् अनुसन्धान प्रस्तावसमेतका

आधारहरूबाट मूल्याङ्कन गरी बढीमा ३ वर्षका लागि एक जनालाई सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको थियो । तर २०४२ साल जेठ २६ मा बसेको गुठीको बैठकबाट विद्वद्वृत्तिसम्बन्धी उपर्युक्त व्यवस्थामा संशोधन गरी त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट नेपाली भाषा-साहित्यमा विद्यावारिधि अनुसन्धान पूरा गरी उपाधि प्राप्त गरिसकेका अनुसन्धाताहरूमध्येबाट प्रतिवर्ष एक जनालाई सैनध्वज नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार प्रदान गर्ने निर्णय गरिएको थियो ।

विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार सिफारिस गर्नका लागि गठित विशेषज्ञ समितिहरू

स्थापनाकालका प्रारम्भमा विद्वद्वृत्ति प्राप्त गर्ने र २०४३ सालपछि विद्वद्वृत्ति/पुरस्कारका निम्ति अध्येता-अनुसन्धाताको छनोट गर्नका लागि न्यूनतम तीन सदस्यीय विशेषज्ञ समिति गठन गर्ने र सोही समितिको सिफारिसमा विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार प्रदान गर्ने परम्परा गुठीले प्रारम्भ गरेको थियो । यसरी २०४० सालदेखि प्रत्येक वर्ष गठन गरिएका विषय-विशेषज्ञहरूको सूची निम्नानुसार रहेको देखिन्छ :

२०४० जेठ ७ मा गठित समिति

- (१) नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका उपकुलपति श्री माधवप्रसाद घिमिरे : संयोजक
- (२) भाषा-साहित्यका अन्वेषक श्री कमल दीक्षित : सदस्य
- (३) नेपाली भाषा-साहित्यका विद्वान् प्रा. बालकृष्ण पोखरेल : सदस्य

२०४३ जेठ २६ मा गठित समिति

- (१) प्रा. यदुनाथ खनाल/प्रा. चूडानाथ भट्टराय : संयोजक
- (२) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : सदस्य
- (३) प्रा.डा. वल्लभमणि दाहाल : सदस्य

२०४७ जेठ ११ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) श्री कमल दीक्षित: सदस्य
- (३) प्रा. चूडानाथ भट्टराय: सदस्य
- (४) प्रा.डा.वल्लभमणि दाहाल: सदस्य
- (५) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०४८ वैशाख १३ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) श्री कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०४९ वैशाख १९ मा गठित समिति

- (१) कविवर माधवप्रसाद घिमिरे : संयोजक
- (२) प्रा. शिवगोपाल रिसाल : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५० जेठ १२ मा गठित समिति

- (१) श्री केशवराज पिँडाली : संयोजक
- (२) प्रा.डा. केशवप्रसाद उपाध्याय : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५१ वैशाख २४ मा गठित समिति

- (१) श्री जनकलाल शर्मा : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५१ असोज ५ मा गठित समिति

- (१) डा. ध्रुवचन्द्र गौतम : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५२ असोज ११ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) डा. ध्रुवचन्द्र गौतम : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५३ भाद्र २२ मा गठित समिति

- (१) प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली : संयोजक
- (२) डा. तुलसीबहादुर छेत्री/डा. दयाराम श्रेष्ठ : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५४ भाद्र ६ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५५ भाद्र १८ मा गठित समिति

- (१) प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली : संयोजक
- (२) प्रा.डा. केशवप्रसाद उपाध्याय : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५६ असोज २ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) डा. तुलसीप्रसाद भट्टराई : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५७ असोज १५ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ: सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५८ असोज ९ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) डा. तुलसीप्रसाद भट्टराई : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०५९ भाद्र २९ मा गठित समिति

- (१) प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली : संयोजक
- (२) प्रा.डा. केशवप्रसाद उपाध्याय : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०६० भाद्र २३ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०६१ असोज १० मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. केशवप्रसाद उपाध्याय : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०६२ भाद्र २६ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. केशवप्रसाद उपाध्याय : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) श्री घटराज भट्टराई : सदस्य

२०६३ कार्तिक १७ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) डा. महादेव अवस्थी : सदस्य

२०६४ कार्तिक १४ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) डा. महादेव अवस्थी : सदस्य

२०६५ मार्ग ४ मा गठित समिति

- (१) प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली : संयोजक
- (२) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ : सदस्य
- (३) प्रा.डा. चूडामणि बन्धु: सदस्य

२०६६ कार्तिक २२ मा गठित समिति

- (१) प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली : संयोजक
- (२) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ : सदस्य
- (३) प्रा.राजेन्द्र सुवेदी : सदस्य

२०६९ भाद्र २२ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. वासुदेव त्रिपाठी : संयोजक
- (२) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ: सदस्य
- (३) प्रा. राजेन्द्र सुवेदी : सदस्य
- (४) प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम : सदस्य

२०७० मार्ग २८ मा गठित समिति

- (१) प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठ : संयोजक
- (२) प्रा. ठाकुरप्रसाद पराजुली : सदस्य
- (३) प्रा. राजेन्द्र सुवेदी : सदस्य

यसरी विशेषज्ञहरूको समिति गठन गरी उपयुक्त व्यक्तित्वको चयन गर्ने परम्परा रहेकोमा कुनै कुनै वर्ष परिस्थितिवश समिति निर्माण हुन नसकेका अवस्थामा गुठीको कार्यसमितिको बैठकमा नै विशेषज्ञहरूलाई आमन्त्रित गरी सो वर्षका निमित्त उत्कृष्ट अनुसन्धाताको चयन गरी पुरस्कार समर्पण गर्ने परम्परा रहेको थियो ।

सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कारबाट सम्मानित अनुसन्धाताहरू

- (१) सहप्रा. देवज्जराज न्यौपाने, विद्वद्वृत्ति २०३९, २०४०, २०४२
- (२) घनश्याम कँडेल, विद्वद्वृत्ति २०४२, २०४३, २०४४
- (३) प्रा.डा.केशवप्रसाद उपाध्याय (बालकृष्ण समको दुःखान्त नाट्यचेतना), २०४५
- (४) प्रा.डा.दयाराम श्रेष्ठ (नेपाली कथामा यथार्थवाद), २०४६
- (५) प्रा.डा.कुमारबहादुर जोशी (लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाको काव्ययात्राको विश्लेषण र मूल्याङ्कन), २०४७
- (६) प्रा.डा.वानीरा गिरी (गोपालप्रसाद रिमालका कवितामा स्वच्छन्दतावाद), २०४८
- (७) प्रा.डा.तुलसीबहादुर छेत्री (नेपाली साहित्यमा दार्जिलिङको योगदान), २०४९
- (८) डा.लक्ष्मीदेवी सुन्दास (नेपाली कविताको विकासमा दार्जिलिङको योगदान), २०५०
- (९) डा.घनश्याम नेपाल (महाकवि देवकोटाका गद्यसाहित्यको शैली वैज्ञानिक अध्ययन), २०५१

- (१०) डा. हेमाङ्गराज अधिकारी (नेपाली कारकीय व्यवस्थाको अध्ययन), २०५२
- (११) डा.भीमकान्त उपाध्याय (नेपाली साहित्यको विश्लेषणात्मक मूल्याङ्कन), २०५३
- (१२) प्रा.डा.गणेशप्रसाद खराल (नेपाली र थारू भाषाको तुलनात्मक अध्ययन), २०५४
- (१३) डा.गोपाल भण्डारी (भवानी भिक्षुको कथाकारिता), २०५५
- (१४) डा.नरेन्द्र चापागाई (नेपाली अनुकरणात्मक शब्दको अध्ययन), २०५६
- (१५) डा.हरिप्रसाद पराजुली (विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाको कथाकारिता), २०५७
- (१६) डा.महादेव अवस्थी (महाकवि देवकोटाको खण्डकाव्यकारिता), २०५८
- (१७) डा.गार्गी शर्मा (नेपाली स्वच्छन्दतावादी कविताको अध्ययन), २०५९
- (१८) डा.मोहन पी.दाहाल (दार्जिलिङका नेपाली उपन्यास: परम्परा र प्रवृत्ति), २०६०
- (१९) डा.मोतीलाल पराजुली (नेपाली लोककथामा अभिप्राय), २०६१
- (२०) डा.ज्ञानू पाण्डे (विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाका उपन्यासमा अस्तित्ववाद), २०६२
- (२१) प्रा.डा.देवीप्रसाद गौतम (नेपालीमा पदावली व्यवस्था), २०६३
- (२२) डा.प्रतापचन्द्र प्रधान (आधुनिक नेपाली उपन्यासको विकासमा भ्रमर उपन्यासको योगदान), २०६४
- (२३) डा.शैलेन्दुप्रकाश नेपाल (माधव घिमिरेका खण्डकाव्यहरूको ध्वनितात्त्विक अध्ययन), २०६५
- (२४) डा.देवीप्रसाद सुवेदी (समको सुखान्त नाट्यकारिता), २०६६
- (२५) डा.जीवेन्द्रदेव जिरी (सिम्तालीको भाषावैज्ञानिक अध्ययन), २०६७
- (२६) डा.वेदव्यास उपाध्याय (नेपाली नियात्रा साहित्यको अध्ययन), २०६८

- (२७) प्रा.डा.सुधा त्रिपाठी (नेपाली नारीवादी उपन्यासको अध्ययन), २०६९
- (२८) प्रा.डा.विष्णुप्रसाद पौडेल (आधुनिक नेपाली उपन्यासमा यथार्थवाद), २०७०
- (२९) डा.लेखप्रसाद निरौला (माधवप्रसाद घिमिरेका खण्डकाव्यमा अलङ्कारविधान), २०७१
- (३०) डा.बमबहादुर थापा जिताली (लेखनाथका कवितामा नैतिक पक्ष), २०७२
- (३१) प्रा.डा.ताराकान्त पाण्डेय (प्रगतिवादी नेपाली कवितामा अभिव्यञ्जित यथार्थ), २०७३
- (३२) प्रा.डा.कपिल लामिछाने (पश्चिमाञ्चल क्षेत्रकानेपाली लोककथाको विश्लेषणात्मक अध्ययन), २०७४
- (३३) प्रा.डा.कुमारप्रसाद कोइराला (समका दुःखान्त नाटकमा द्वन्द्वविधान), २०७५

यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान :

सङ्क्षिप्त अभिलेख

यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मानको स्थापना

सहायक रथी साहित्यकार श्री यज्ञविक्रम राणा (१९८०-२०६७) को तेस्रो स्मृति दिवसका अवसरमा २०७१ चैत्र १५ गते उहाँकी जीवनसंगिनी श्रीमती केशरकुमारी राणाका अग्रसरतामा यज्ञविक्रम शिक्षा सम्मानको स्थापना भएको थियो । स्वर्गीय राणाको विद्याप्रेम, भाषा-साहित्यप्रेम, धर्म-संस्कृतिप्रतिको आस्था र निष्ठालाई सदैव स्मरणीय तुल्याइराखनयज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान कोष २०७१ गठन गरिएको थियो । स्वर्गीय राणाको घर-परिवारको बसोबास हुँदै आएको ठाउँ काठमाडौँ, बानेश्वरमा सञ्चालित श्री रत्नराज्यलक्ष्मी उच्च माध्यमिक विद्यालयबाट उच्च माध्यमिक तहमा सर्वाधिक अङ्कल्याई उत्तीर्ण हुने छात्र वा छात्रालाई र त्यहींबाटै सर्वाधिक अङ्कल्याई उच्च मा.वि. तहमा उत्तीर्ण हुने छात्रालाई यज्ञविक्रम शिक्षा सम्मान समर्पण गर्ने उद्देश्यले स्वर्गीय यज्ञविक्रम राणाकी धर्मपत्नी श्रीमती केशरकुमारी राणाका अध्यक्षतामा गठित यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान व्यवस्थापन समितिमा निम्नबमोजिमका व्यक्तिहरू रहनुभएको थियो :

- (१) श्रीमती केशरकुमारी राणा- अध्यक्ष
- (२) श्री अरुण राणा- सदस्य
- (३) श्रीमती रेखा राणा- सदस्य
- (४) श्रीमती नीता बस्नेत- सदस्य

(५) श्री बालकृष्ण- सदस्य

(६) श्री प्रयागराज भट्टराई 'वाशिष्ठ'- सदस्य

उपर्युक्त 'यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान' व्यवस्थापन समितिको तेस्रो बैठक २०७२ साल फागुन २८ गतेदेखिका बैठकहरूमा राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे, नेपाली साहित्यका महासमालोचक प्रा.डा.वासुदेव त्रिपाठी, समालोचक प्रा.ठाकुरप्रसाद पराजुली, समालोचक प्रा.डा.दयाराम श्रेष्ठ तथा भाषा-साहित्यसेवी श्री रमा शर्माको समेत उपस्थिति रहेको थियो । उक्त व्यवस्थापन समितिले २०७१ सालदेखि नै यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान प्रदान गर्न थालेको थियो । यसरी २०७१ सालदेखि उक्त शिक्षा सम्मान प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको नामावली यसप्रकार रहेको छ :

यज्ञविक्रम राणा शिक्षा-सम्मानद्वारा सम्मानित उमाविका छात्रछात्राहरू

- (१) श्री दीपेन्द्र राई, २०७१
- (२) श्री दिलबहादुर कार्की, २०७१
- (३) श्री सिर्जना कार्की, २०७१
- (४) श्री रामशरण बस्नेत (मानविकी), २०७२
- (५) सुश्री सरिता लामा (मानविकी), २०७२
- (६) श्री प्रदीप सापकोटा (व्यवस्थापन), २०७३
- (७) सुश्री मालती भट्ट (व्यवस्थापन), २०७३
- (८) श्री दशरथ उपाध्याय (व्यवस्थापन), २०७४
- (९) सुश्री पूजा पौडेल (व्यवस्थापन), २०७४
- (१०) श्री शर्मिला तामाङ (शिक्षा), २०७४
- (११) श्री गोमा थापा मगर (व्यवस्थापन), २०७५
- (१२) श्री सुवास हुजेदार (व्यवस्थापन), २०७५
- (१३) श्री रमण चौलागाई (मानविकी), २०७५
- (१४) श्री कविता बुढा (शिक्षा), २०७५

पुरस्कार व्यवस्थापन र वितरणमा व्यवधान र शिथिलता

२०३९ सालदेखि स्वर्गीय यज्ञविक्रम राणा र उहाँकी धर्मपत्नी केशरकुमारी राणाको नेपाली भाषा-साहित्य, कला-संस्कृति र शिक्षासेवाप्रतिको सद्भाव र निष्ठाका कारण ऋपट पुरस्कार, सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद् वृत्ति/पुरस्कार, तोरणकुमारी कला-संस्कृति पुरस्कार, यज्ञविक्रमशिक्षा-सम्मानलगायतका सम्मान/पुरस्कारहरूको स्थापना र सञ्चालन नियमित रूपमा हुँदै आएका थिए । यसैबिच उपर्युक्त पुरस्कार स्थापनाका निम्ति प्रेरक व्यक्तित्व प्रा.घटराज भट्टराई, पुरस्कार संस्थापक दानशील व्यक्तित्व यज्ञविक्रम राणाको देहावसानपछि त्यसको प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष असर पुरस्कार गुठी र व्यवस्थापनमा पर्नु स्वाभाविकै थियो । यस स्थितिमा पनि यज्ञविक्रमकी सहधर्मिणी केशरकुमारी राणा जीवनमा आइपरेको पतिवियोगको विपत्तिबाट कति पनि विचलित नभई पुरस्कारको व्यवस्थापन र सञ्चालनमा बाँचुन्जेल उत्साहपूर्वक सक्रिय रहनुभयो । उहाँकै सक्रियता र दानशीलताकै परिणामस्वरूप तोरणकुमारी कला-संस्कृति पुरस्कारका साथै यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मानको स्थापना र सञ्चालन पनि प्रारम्भ भएको थियो । यसैबिच २०७५ जेठ ६ गते उपर्युक्त सबै पुरस्कारका संरक्षक/उपाध्यक्ष केशरकुमारी राणाको देहावसानबाट यज्ञविक्रम र केशरकुमारीका परिवारमा अभिभावकत्व र व्यावहारिक मार्गनिर्देशनको अभाव खट्किँदै जानु स्वाभाविकै थियो । पुरस्कार संस्थापक/संरक्षक बाबु-आमा दुवैको निधन भएपछि स्वभावतः त्यसको गहन उत्तरदायित्व उहाँहरूका छोरा-बुहारी श्री अरुण राणा र श्रीमती रेखा राणाका काँधमा आइपर्नु स्वाभाविकै थियो । फलस्वरूप अरुण र रेखाले त्यो पैतृक एवम् सामाजिक दायित्व वहन गरेको लगत्तै संसारभरि आगो भैं फैलिएको कोभिड महामारीको प्रभाव हाम्रै देशमा पनि आइपुगेको यथार्थसँग हामी परिचित नै छौं । कोभिडपछि लामो समयसम्म समाजमा सामूहिक भेटघाट, सभा-सम्मेलन, जमघट, मिटिङ्ग-बैठक जस्ता गतिविधिहरू स्वतः प्रतिबन्धिततुल्य हुन पुगे । उता स्थापनाकालदेखि नै ऋपट पुरस्कारसँग आबद्ध एवम् २०४९ सालदेखि निरन्तर पुरस्कार व्यवस्थापन समितिका

अध्यक्षका रूपमा संलग्न रही संस्थाको संवर्धनमा अविस्मरणीय योगदान दिँदै आएका राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरेको पनि २०७७ सालमा देहावसान भएका कारण समिति अध्यक्षविहीन मात्र होइन अभिभावकविहीन जस्तै बन्न पुग्यो । यस स्थितिमा पुरस्कार व्यवस्थापन र वितरणका कार्यक्रमले निरन्तरता पाउन सकेनन् ।

ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिका अध्यक्ष माधवप्रसाद घिमिरेको देहावसानपछि स्वभावतः अध्यक्षको जिम्मेवारी पुरस्कारका संरक्षक एवम् व्यवस्था समितिका उपाध्यक्ष अरुण राणाले नै वहन गर्नुपऱ्यो । ऋपट पुरस्कारको संरक्षण र व्यवस्थापनको मात्र होइन यज्ञविक्रम र केशरकुमारीले स्थापना गरेका सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार, तोरणकुमारी कला-संस्कृति पुरस्कारलगायतका सबै पुरस्कारहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनको जिम्मेवारी पनि अरुण र रेखाकै काँधमा आइपऱ्यो । विस्तारै कोभिड महामारीको भय कम हुँदै गएपछि पुरस्कार व्यवस्थापन र वितरणका कार्यक्रमलाई अगि बढाउनका लागि व्यवस्था समितिका अध्यक्ष श्री अरुण राणा र सदस्य श्रीमती रेखा राणाका तर्फबाट समितिमा रहेका पदाधिकारी र सदस्यहरूसँग भेटघाट, परामर्श र सरसल्लाह लिई समितिलाई पूर्ववत् क्रियाशील तुल्याउनका निम्ति अनेक प्रयासरू गरिए र विविध आश्वासनहरू पनि प्राप्त भइरहे तापनि तिनले मूर्त रूप भने पाउन सकेनन् । उता अरुण र रेखाका अगाडि जीवनभर भाषा-साहित्य र समाजसेवामा समर्पित बाबु-आमाका सदिच्छालाई उहाँहरूको शेषपछि पनि निरन्तरता प्रदान गर्दै जानुपर्ने पैतृक दायित्वबोध र आत्मिक दबाब त्यत्तिकै प्रबल थियो ।

ऋपट पुरस्कार व्यवस्था समितिको पुनर्गठन, २०८०

उपर्युक्त परिस्थितिका चापमा यज्ञविक्रम राणा र केशरकुमारीले स्थापना गरेका पुरस्कारका शुभेच्छुक साहित्यकार, कलाकार एवम् बौद्धिक समाज र परिवारजनसमेतबाट अरुण राणा र रेखा राणालाई नै पुरस्कार व्यवस्थापन र सञ्चालनको जिम्मेवारी लिई पुरस्कारहरूलाई निरन्तरता प्रदान गर्न आग्रह र अनुरोध भएबमोजिम अरुण राणाले पुरस्कार व्यवस्था समितिको अध्यक्षको

जिम्मेवारी ग्रहण गरी कीर्तिशेष बाबु-आमाका सदिच्छालाई निरन्तरता र जीवन्तता प्रदान गर्ने निर्णय लिनुपरेको थियो । बानीरा फाउन्डेसन र त्रिमूर्ति निकेतनका अध्यक्ष एवम् नई प्रकाशनका कुलपति इन्दिरा प्रसाई र सदस्य सचिव नरेन्द्रराज प्रसाईलाई सल्लाहकारमा मनोनित गरी निम्नबमोजिमको पुरस्कार व्यवस्था समिति गठन गरिएको थियो । यसरी संरक्षक श्री अरुण राणाका अध्यक्षतामा नवगठित समितिको पहिलो बैठक २०८० पौष १० गते धान्यपूर्णमाका शुभ दिनमा बसेको थियो । सो बैठकमा निम्नानुसारका निर्णयहरू भएका थिए :

- (१) श्री अरुण राणा- अध्यक्ष
- (२) श्री शशिविक्रम राणा- सदस्य
- (३) श्री अशोक कार्की- सदस्य
- (४) श्रीमती ललिता दोषी- सदस्य
- (५) श्रीमती भगवती बस्नेत- सदस्य
- (६) श्री सीताराम प्रसाई- सदस्य
- (७) श्रीमती रेखा राणा- सदस्य

आमन्त्रित:

- (१) श्रीमती इन्दिरा प्रसाई- सल्लाहकार
- (२) श्री नरेन्द्रराज प्रसाई- सल्लाहकार

नवगठित यस समितिले प्रथमतः स्थापनाकालदेखि नै ऋपट पुरस्कार व्यवस्थापन समितिमा रही यसलाई मन, वचन र कर्मले हार्दिकतापूर्वक सघाउँदै आएका सबै साहित्यसेवी स्रष्टाहरूप्रति आभार एवम् कृतज्ञता प्रकट गर्दै भविष्यमा पनि समितिले उहाँहरूबाट निरन्तर स्नेह, सामीप्य र प्राज्ञिक मार्गनिर्देशन पाइरहने आशा र विश्वाससमेत व्यक्त गर्दै तपसिल बमोजिमका निर्णयहरू गरेको थियो :

- (१) समालोचक/साहित्यकार प्रा.केशव सुवेदीलाई समितिका उपाध्यक्ष पदमा मनोनयन गर्ने ।

- (२) समितिको सदस्यसचिव पदको जिम्मेवारी संरक्षक श्रीमती रेखा राणालाई प्रदान गर्ने
- (३) स्थापनाकालदेखि छपट पुरस्कार व्यवस्थापन समिति, सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति गुठी एवम् यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान कोषद्वारा स्थापित-सञ्चालित सबै प्रकारका पुरस्कारहरूलाई समायोजन र एकीकरण गरी पुरस्कार राशिमा समेत वृद्धि गर्दै तल उल्लेख भएबमोजिमका तीनवटा पुरस्कारहरू स्थापना गर्ने :
- (क) छपट पुरस्कार, राशि रु. १,००,०००/- (एक लाख)
- (ख) यज्ञकेशर पुरस्कार, राशि रु. १,००,०००/- (एक लाख)
- (ग) सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति पुरस्कार, राशि रु. ५०,०००/- (पचास हजार)
- (४) छपट पुरस्कार तथा सैनध्वज-नन्दकुमारी विद्वद्वृत्ति/पुरस्कार एवम् यज्ञविक्रम राणा शिक्षा सम्मान विषयक अद्यावधिक अभिलेख तयार पार्न समितिका नवनियुक्त उपाध्यक्ष प्रा.केशव सुवेदीलाई अनुरोध गर्ने ।
- (५) २०८० सालका निमित्त उपर्युक्त पुरस्कारहरू प्रदान गर्नका लागि सम्बद्ध क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान दिँदै आएका स्रष्टा/साधकहरूको नाम सिफारिस गर्न समितिका उपाध्यक्ष प्रा. केशव सुवेदीका संयोजकत्वमा निम्नानुसारको पुरस्कार निर्णायक समिति गठन गर्ने :
- (क) प्रा.केशव सुवेदी- उपाध्यक्ष संयोजक
- (ख) श्रीमती इन्दिरा प्रसाई- सल्लाहकार सदस्य
- (ग) श्री नरेन्द्रराज प्रसाई- सल्लाहकार सदस्य

मिति २०८० साल माघ २९ गते सोमवारका दिन छपट पुरस्कार व्यवस्था समितिका संरक्षक/अध्यक्ष श्री अरुण राणाको अध्यक्षतामा बसेको बैठकबाट पुरस्कार निर्णायक समितिको सिफारिसमा तल उल्लेख भएबमोजिमका

स्रष्टा/साधकहरूलाई २०८० सालका निम्नलिखित पुरस्कारहरू समर्पण गर्ने निर्णय गरिएको थियो :

- (१) ऋषट पुरस्कार : अमर प्राज्ञ श्री कञ्चन पुडासैनी
- (२) यज्ञ-केशर पुरस्कार : वरिष्ठ योगचिकित्सक श्री हरिप्रसाद पोखरेल 'मानसाग्नि'
- (३) सैनध्वज-नन्दकुमारी शोधपुरस्कार : प्रा.डा. ऋषिराम शर्मा

यी पुरस्कारहरू स्वर्गीय यज्ञविक्रम राणाको शतवार्षिकीका स्मृतिमा २०८० चैत्र २४ गते शनिवारका दिन समर्पण गर्ने निर्णय पनि गरिएको थियो ।

विभिन्न पुरस्कारबाट पुरस्कृत
व्यक्तित्वहरूको मन्तव्य २०८०

अमर प्राज्ञ श्री कञ्चन पुडासैनीको भाषणकविता

साभार

- 1k6 k/:sf/ kfpbf_

dfG5]lrlgg' kb0, p; sf]sfo{lrGx xf]
kpfloft ePsf]5 cfh of]; To, wGo xf]0
kz#f xf]k/:sf/, sfd nfu5 wg}klg,
; Ddfg ; fwgfsf]of] xfhf kff; fxg}klg .

gfpf; aNfkt 1k6 tlg cIf/leqsf]
/x\$ t/ ; aNk gdtsf]kts kf].
o; sf]Vofltn]ubf{; G5' of]t 5 lj :t[
a9sf]; G5' of]kf0{dxf]klg t 0Hht .

gd:sfo{hxif bftf /foff c?0flj qmd,
/yf /foff klG ; fy}bz0 ofdf dgf]d .
wgl wj}eP, yfj}pbf/ dgsf wgl,
ef]sxl wgsf]:jfdl k/:s[xg]klg .

pkI:ylt oxff 1NSof]lxt}fl g0sf]klg,
kfk(t xGg ; ahf0{lxt}5fsf]dxfhgl .

s[t gfgf y/l d]f, ltgsf kl/rfos
b/bzl{u0fufxl ozsf ol lj wfos .

k/:stf[ع; fd' ; fef/ gt xG5' d,
lbg ; Sg[ع wGo ð pgsf]ho eG5' d .
; Defj gf p Hofn}5, o:tf]b]vG5 vf; df
/xnf of]; df/f[Pp6f 0ltxf; df .

यज्ञ केशर पुरस्कारबाट पुरस्कृत डा.हरिप्रसाद पोखरेल 'मानसाग्नि'को मन्तव्य

>l ; efWolffHo"Pj pkl:yt ; DkOf{; flxTosf/-; flxTokpDldf xDfo
kffGt/ clegGbg .

gkfnst] k':sf/ ; Ddfg Oltxf; df k'/fgf] / uf}j zfnl 'k6
k':sf/ Joj:yf ; ldlit-@)#& af6 hg/n o1lj qmd /f0ff tyf
sZ/sdf/L /f0ffsf :dlt]df :yflkt .o1 sZ/ k':sf/lst nflu dnf0{
5gfD ugIlg0ff6s ; ldlit Pj +'k6 k':sf/ Joj:yfkg ; ldlitklt
s[1tf JoSt ub5' . o ; ; ldlit; lu cfhsf lbg; Dd d]f]k]toIf kl/ro
5g . b0{cfvf agb u/] t] f]cfvfaf6 nf}SNofofsf nflu lgisfd
sd6]udf nflu/xg]xf]eg]PSnf]ofqf klg nfvf}cfvffsf]gfgl agb]
/x5 . of]k':sf/ daf/f tl ; Tsdhf0{; dlkf ub5' hf]d]f]r] /
lrGtgdf cleJoQm eP/ d / lj Zj lgdf0fdf nflu/x5f 5g\

cfkm':j od\OIGHgo/ / ; lgs hlj gdf /x] klg gkfnl ; flxTo,
snf / ; a\ltnf0{ dfof / ; Ddfg ugI hg/n o1lj qmd /f0ffsf
kl/jf/klt s[1tf JoQm ub5' . ; flxTosf/, n]ysx;nf0{hdDf u/]
; flxTo rrf{/ kj 46sf nflu nflu/xg]pxffsf]; Tsdhf0{nfllu/f;
r9fP/ xflb5 ; Ddfg ub5' .

lj Bfno hlj gd}; fwgf / ;]fsf]/^u r9kl5 ; a}hfg]blif0fl
af6f]; dft] hlj gof qf kf/De eof]. blif0ffsf]cfwln]w]a] p8fpg
; sg / kgM pQ/foOf eof] hlj g . lz/sf l; /fx; vf]Nb}hfbf

gkfnst tlg 7hf lzj ; Eotf, hgs ; Eotf / a4 ; Eotfsf ; fy} u08sl, sf]L, s0fffl / aflDtlstf gbl ; Eotf Pj +; oeGbf a9L hftHfitleq cGtlgxt snf; :s[t / lj 1fgsf]hu .ofuU/x\$fb]vof] To; hf0{huhfx} ug{@)^ ; fnaf6 ; a\$Nk ul/Psf]lj Zj ofu lbj ; / ofu ; j-t\af\$} ofqf cl3 a9af]. ofu]sf]kgfhU/Of / k\$[t; usf] ; xhljgsf] ; q lrgfbb}gkfnst lxdfn, kxf8 / t/f0\$ f clwsfz :yfg eDof u/L r}Goaf]vsf]8d? ahfpg] ; feflo ldNof].

lj qnd ; j-t@)% ; fndf gkfnstkyd cfj f; lo kfs[ts :j f:Yo c:ktfn eld; q uf]hf afgZj /df :yfkf / ; ~rfngdf cfof]h; n] kfs[ts lrlst; fsf]nf\$ofqaf6 gj ousf]kj 4q ug]yftynf\$]j :k kfof]. k\$[t dql / lbuf] :j f:Yo; j]faf6 kl/De ePsf]of] cleofg :j f:Yo, lz lff / fhuf/L l; hgf ub]bz el/ kn]b}uof].

lj Bfno, dxflj Bfno / lj Zj lj Bfnox; df ofu / kfs[ts lrlst; fsf kf7dqnd agl cfkrfl/s lz lffsf]hu aGg yflNof]. cfh; Dd sl/a ; Qf0; j 6f kf7dqnd lgdffdf lz lff dGqfno / lj Zj lj Bfnodf ; efh]ssf ; kdf ; efh]g u/L ofqf cufl8 a9af]. lj Zj d}klxnf]k6s /fli60 ofu lbj ; df3 ! n]gkfnst]uf}j a9fPsf]5 .

:j f:Yo dGqfnodf @)% (; fndf kfs[ts lrlst; fn] /fli60 :j f:Yo ; j]fsf ; kdf dfGottf kfof]eg]@)&\$; fnaf6 c; f/ @) n] lj Zj d}klxnf]k6s /fli60 kfs[ts lrlst; f lbj ; sf]dfGottf kfof]. :j f:Yo dGqfnodf ol / o:t; ; of}; TsfoDf cWol f / ; efh]s agb} goff hgzlQmsf]sf]wdf gj ounf0{la; fpg cg\$fb]sfo{x; e0/x}.

cfh ofu Pj kfs[ts lrlst; fsf blf gkfnl hgzlSt gkfn / lj Zj ahf/df ; Ddf]gt /fhuf/Ldf kn]Psf 5gPj gkfnl snf, ; :s[t / lj 1fgsf]lqj fl ofu / k\$[t; usf] ; xhljg l; sf0/x\$ f 5g\

.o1 sꣳ/ k':sf/Ū dnf0{geP/ sl/a rfln; j ifā6 :jf:Yo,
 lz lff, n}yg, ; } f cflb dflwodaf6 ul/Psf ; Tsdhf0{xf]eGg]dnf0{
 nflub5 . JolSt ha c^gf ; Tsdhf]n5Kk}leHb5 ta c^gf]dhsf]
 kmh / alhsf]ofqfdf a9bf]/x\$, ta pmJolSt geP/ ; x; |JolQmsf]
 ; Tsd\$fl]alh a6bf]/x\$.

gkfnfd hlGdg kfpq' d]f nflu ; fēflo lyof]eg]gkfnafix/
 ; Ddfg / ; DkGgtf kfpbf kfpb}klg l; a}hf]hlj g gkfnnf0{sŪbdf
 /fv} lj Zj ; } fdf latfpg]; a}Nk cgflb ; Qfsf]cfzlj fl x]. gkfn
 lj Zj sf]lz/ xf]. xfdln]a}hf] a%g h?/L 5 . gkfn]kfnkf lhNnfd
 dnf0{z/L / ; a}Nk kkt eof]. gkfn]PsxQ/ lhNn]sf]r]gf
 ofqkl5 sf7df8f]eld; }uf]hfd ldf]uf8} bꣳ/ bfOf ul/of].
 cfh afg}j/d}hlGdPsf]k':sf/ kkt xg' ; e}u dfq ge0{ef]nsf
 lbgdf ; /ntfleq ; Defj gsf]; Tsd{ul//xg]k}off / k}fb ; D`L
 kzkltgfynf0{; flfl /fv} of]k':sf/ u}of u/\$f]5' . cfh kkt
 k':sf/n]d]f]3/sf]; Ddfg a9fpg]5 eg]kkt wg/flz d]f nflu
 ge0{nf\$snofdf ; dk}f ul/g]5 .

cGtdf dflg; , hlj, hGt', sl6kt^a r/fr?^al, k-rt[Ej /
 cfsfzu^ansf]d^an sfdgf; lxt o; ; doaf6 labf lnG5' .

सैनध्वज नन्दकुमारी शोध पुरस्कारबाट पुरस्कृत प्रा.डा.ऋषिराम शर्माको मन्तव्य

; df/fxsf ; efkltho"

pkl:yt dlxnf tyf ; Hhgj @b

; flxTo, snf, ; :s[t / cg'; Gwfg cflbsf lfgdf kbf g ul/g]u/L
g]kfnfd xfn lj lw k':sf/x₂ :yfkf ePsf 5g\ o:tf k':sf/x₂sf]
; ^aVof pNn\yo g]5 t/ g]kfnfd ; flxTosf/ 'k6axfb/ /foffsf gdfdf
pxf]sf ; k'q o1lj qnd /foffaf/f :yflkt ...'k6 k':sf/ù g]kfnf k]tli7t
/ kl/lrt k':sf/x₂sf k^astdf kb5 . of] k':sf/af6 o; cl3
k':s[xgxg]sf]; 'L x]f{o; k':sf/sf]ul/df cfkm]5n^a xG5 .
o; cgtuf lb0g]k':sf/x₂df 'k6 k':sf/, o1 s]z/ k':sf/ /
; g]lj h gGbsdf/L zfv k':sf/ u/L tlg k':sf/ 5g\

ol k':sf/ ; dk]sf]sfoqnd lj ut s]l ; dob]v xg g; ls/x]f]
eP tfklg @)*) ; fnb]v kgM ol ; ~rfngdf cfPsf 5g\ . ol
k':sf/x₂sf ; :yfs ; flxTosf/ 'k6axfb/ /foffsf ; k'q / k'qj w"
o1lj qnd /foff / s] / s'df/L /foff klg lbj ^aut e0; SgePsf]5 .
cfh ol k':sf/ ; dk]f e0/xbf ol k':sf/x₂sf ; :yfs hg/n
o1lj qnd /foffsf]!))cf]hgD hoGtl]sf]kgl t cj ; /; d] k/]sf]5 .

cfh o1lj qnd /foffsf ; k'q / k'qj w"c?of /foff / /y/ /foffHo]h]
cf^gf lktfn]:yfkf ugePsf ol k':sf/x₂nf0{hg pT; fx / ?]rsf

; fy cuf18 a9fpg]sfo{ul//xg'ePsf]5 To; n]PsfIt/ pxfkꣳsf] cf^gf lktfk|tsf] st{olgi7fsf] Hj nGt gd'gf k|t't ub5 eg] csf|t/ c?0flj qnd /foff / pxfsl wd|Tgl /y/ /foffsf]; flxTok|tsf] cg'/fu; d] Bf]g ub5. ; flxTosf lfgdf pxfkꣳh:tf]oj'f k':tfsf] ?lrn]dh'ssf oj'fxꣳnf0{; d] o; lfgdf nflu]yk pnh / k'0ff k|bfg ub5 .

; gWj h gGbs'df/L zfw k':sf/ k|Deblv g}lj Bfj fl/lw ugI lj|zi6 JolQm]j xꣳnf0{ k|bfg ul/b} cfPsfdf cfkm' klg cfh of] k':sf/af6 k':s[x'g kfpbf uf]j flGj t ePsf]5'. cfwlgs gkfnl syfsf cflbu? u?k|fb d'gnlsf syfsf]; fbo{/ rf?tfnf0{k'l6 ; flxTozf:qsf] j qm]Qm l; 4fGtsf ; fk]ftfdf lj Zn]0f u/3f] To; a]hfsf] ; do clxn] kgh(u/0f ePsf] cge't dh] ul//x3f] 5' / o; af6 dh]yk pnh / xf}nf k|t u/3f]dx; ; ul//x3f]5'. o:tf] dx[|j k0f{k':sf/sf nflu rog ug{ePsfdf d ; Da4 klfd xflb6 cfef/ k\$6 ub5' .

रूपट पुरस्कार व्यवस्था समिति

केशरकुञ्ज, लाखेचौर मार्ग

मध्य बानेश्वर-१०, काठमाडौं